

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Tractatus De Censuris & Irregularitatibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

conjugi debitum reddat affectu conjugali, non
 monitâ comparte de nullitate Matrimonii.

Verum cum hæc difficilia & dubia sint,
 Confessarius ex Confessione deprehendens
 pœnitens contraxisse cum impedimento diri-
 mēte, quòd invincibiliter ignorant, non
 debet eos de eo admonere, quin prius sciat id
 posse fieri sine periculo gravis incommodi,
 scandali, vel peccati respectu illorum, ex c. 6.
de consang. in his autem & aliis gravibus diffi-
 cultatibus consulendi sunt viri docti, sed præ-
 fertim Episcopus loci.

Porrò eadem est ratio convalidandi profes-
 sionem nullam, quæ Matrimonium.

TRACTATUS.
 DE CENSURIS
 ET
 IRREGULARITATIBUS.

CAPUT PRIMUM.

De Censuris in Genere.

Q. I. Quid est Censura?

Resp. Q Est pœna Ecclesiastica medica-
 lis,

Oo 4

lis, privans primariò bonis quibusdam spiritualibus dispensationi Ecclesiæ commissis.

Dicitur. 1. *Pœna*, quia semper supponit culpam: nam rem quæ culpâ caret, in damnum vocari non convenit, c. 2. de constit.

2. *Ecclesiastica*, quia ferri potest à sola potestate Ecclesiastica, cum sit privatio bonorum spiritualium, quæ Laici non habent in sua potestate, nec proinde auferre possunt.

3. *Medicinalis*, ex c. 1. de sentent. excom. in 6. quia fertur ad avertendum, & revocandum hominem à peccato. Quare Censura ex intentione Ecclesiæ non est perpetua, ut depositio & degradatio, quæ sunt pœnæ merè vindicativæ; sed tolli debet à Superiore, cum reus se emendavit & satisfecit.

4. *Privans bonis*, &c. ut sunt publica Ecclesiæ suffragia, jurisdictio spiritualis, & ejus usus. Beneficia, Sacrificium, Sacramenta: non item habitus virtutum infusi, gratia sanctificans, character, potestas Ordinis.

5. *Primariò*, nam secundariò privat bonis quibusdam temporalibus, putâ fructibus Beneficii, & societate fidelium etiam in civilibus: sed per ordinem ad bonum spirituale, ut sic faciliùs & promptiùs resipiscant, & ad debitam obedientiam efficacius revocentur.

Q. 2. *Quotuplex est Censura?*

Resp. Censura I. Dividitur in Excommunicationem, Suspensionem, & Interdictum, c. 20. de verbor. signific.

2. Alia

2. Alia est à Jure, alia ab homine. Censura à Jure est ea, quæ per legem vel statuta perpetuum lata est: unde in Canonibus, decretis Pontificum, vel Statutis Episcoporum continetur. Censura ab homine est ea, quæ fertur ab aliquo singulari Superiore, per præceptum transitorium, vel sententiam judicariam: estque vel generalis, quæ generatim & indeterminatè fertur in aliquos, v. g. in Clericos; vel particularis, quæ fertur in certam ac determinatam personam. Censura à jure non cessat morte legislatoris: at Censura ab homine expirat morte Superioris, aut ejus amotione, si eveniat antequam contrahatur; sed jam contracta manet post ejus mortem, donec tollatur per absolutionem.

3. Alia est latæ Sententiæ, alia ferendæ. Prior est, quæ contrahitur ipso facto, seu sola culpæ admissione, absque ulla Judicis sententia. Posterior est ea, quæ non contrahitur, nisi accedente sententiâ Judicis, & vocatur comminatoria. Pro quibus dignoscendis consideranda sunt verba, quibus fertur Censura.

Censura est latæ sententiæ, si adhibeantur hæ voces, *ipso facto, ipso jure, ex tunc, ex nunc, statim, illico, continuo, confestim, mox, protinus, latæ sententiæ, &c.* vel si verba sint præsentis temporis, indicativi modi, v. g. *excommunicamus, suspenduntur, interdicuntur.* Vel præteriti temporis, v. g. *excommunicatus est; volumus esse excommunicatum, suspensum; noverit se excommunicatum, suspensum.* Item si verba sint

imperativi modi, nec dirigantur ad iudicem, nec ejus actionem exigant, ut *subjaceat excommunicationi, incidat in excommunicatione; maneat suspensus, interdictus; habeatur pro excommunicato; sit excommunicatus, suspensus, &c.*

Censura est ferendæ sententiæ, si feratur per verba, quæ iudicis actionem exigant, vel significant, ut *excommunicetur, suspendatur, ab Ecclesiæ ingressu arceatur, decernimus excommunicandum, suspendendum, &c.* Item si verba sint futuri temporis, v. g. *excommunicabitur, suspendetur; vel minatoria, ut sub pœna excommunicationis, suspensionis, sub interminatione anathematis, &c.* nisi ex adjunctis aliud colligatur, vel ex aliquibus verbis additis, ut si dicatur, *sub pœna excommunicationis statim incurrendæ, vel cui statim, confestim, omnino subjaceat.* In dubio an censura sit latæ, vel ferendæ sententiæ, censenda est ferendæ. quia *in pœnis benignior est interpretatio faciendâ, Reg. Jur. 49. in 6.*

Q. 3. *Quanam culpa requiritur ad contrahendam Censuram?*

Resp. Ex communi non contrahitur saltem Censura totalis, nisi ob culpam mortalem, externam, contumaciter admissam contra præceptum Ecclesiasticum. Itaque ad hoc requiritur.

I. Culpam mortalem, ex c. *nemo. c. nullus. II. q. 3.* quia Censura est gravis pœna, cum privet magnis bonis spiritualibus. Pœna autem debet

bet esse commensurata culpæ; aliàs esset injusta, ex c. 5. de pœnis, in 6. ubi jubetur, ut Judex pœnam metiatur ex culpa. At peccatum veniale est culpa levis in suo ordine, seu in ordine ac linea peccati.

Dixi, *totalis*. Nam secundùm multos Censura partialis, ùt suspensio ab aliquo actu officii ad breve tempus, item excommunicatio minor, non necessariò gravem culpam supponit.

2. Ut sit externa, & quidem mortalis secundùm opus externum: quia nulla Censura fertur propter solam internam pravam operantis voluntatem; nam hoc non requiritur ad rectum regimen Ecclesiæ saltem ordinarium, & Ecclesia non fert Censuram nisi de iis, de quibus judicare potest: Ecclesia autem non judicat de merè internis in foro externo c. 33. de Simon.

Item actus peccati debet esse completus ac perfectus in sua specie morali, & habere eam malitiam, quæ sub Censura prohibetur. Quia lex humana non obligat nec operatur ultra intentionem superioris verbis expressam, cum non aliter proponatur subditis; & in odiosis stricta debet esse interpretatio. Ob eandem rationem requiritur effectus completus, quem legislator intendit sub Censura prohibere, nisi aliud in lege exprimat. Hinc qui animo occidendi, alterum graviter vulneravit, non incurrit excommunicationem contra homicidas latam, nisi mors sequatur: quia Superi-

Or

ortunc non vult punire peccatum, nisi positâ tali conditione effectûs secuti. Unde quis à peccato præterito, v. g. vulneratione, justificatus per Contritionem vel Sacramentum Pœnitentiæ, potest contrahere excommunicationem in statu gratiæ; nam licet justificatus sit, dignus est pœnâ ob culpam sub Censura prohibitam debitâ.

Dixi, nisi aliud &c. nam c. 1. de homicid. in 6. Mandans aliquem occidit per assassinos excommunicatur, quamvis mors non sequatur. Item in Censura lata contra facientes, non comprehenduntur consulens, mandans, approbans, &c. nisi exprimantur: quia lex pœnalis, utpote odiosa, non extenditur ultra proprietatem verborum.

3. Ut sit contra præceptum Ecclesiasticum, & cum aliqua contumacia: nam Censura est pœna Ecclesiastica constituta in eos, qui sunt contumaces contra Superiorem Ecclesiasticum, ut coerceantur & corrigant. Ad hanc autem contumaciam sufficit contemptus virtualis & interpretativus auctoritatis Ecclesiæ sub pœna præcipientis; qualem habere censetur, qui sciens præceptum Ecclesiæ annexam habens Censuram, tamen illud violat, juxta illud Matth. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus.*

Hinc ex communi sent. ob peccatum merè præteritum non potest ferri Censura, nisi aliquo modo pendeat in futurum, vel quia reus in eo perseverat, vel ut cogatur scandalum tollere

tollere, vel injuriam resarcire per debitam satisfactionem. Alioqui Censura non esset medicina, sed mera vindicta.

Porro licet culpa aliena sufficiat ad Suspensionem & Interdictum, requiritur tamen propria ad Excommunicationem subeundam, ex c. 5. de sent. excom. in 6. cum excommunicatio sit gravissima poena.

Q 4. Quenam excusant à Censura gravi?

Resp. Excusat 1. Id omne, quod excusat sive à peccato mortali, ut defectus advertentiæ sufficientis, levitas materiæ; sive ab observatione præcepti Ecclesiastici, ut impotentia moralis, cum scilicet non potest servari sine gravi damno, quo cum ordinariè præcepta Ecclesiæ non obligant: quia Censura non fertur nisi ob transgressionem culpabilem præcepti Ecclesiastici, contumaciter admissam. Excipe, nisi metus gravis directè incuteretur in contemptum Religionis aut Ecclesiasticæ potestatis: nam tunc etiam cum periculo mortis tenetur quis servare talem legem. Ita communis.

2. Ignorantia invincibilis etiam solius legis Ecclesiasticæ, sive ea sit facti, sive Juris excusat: quia hæc excusat à culpabili transgressionem legis Ecclesiasticæ, & impedit contumaciam ac voluntarium circa id quod ignoratur. At non excusat ignorantia vincibilis etiam, non affectata, si sit crassa vel supina, hoc est, orta ex eo quòd quis nullam adhibuerit diligentiam ad sciendum id quod scire poterat & debe-

debebat, exc. 2. de constit. in 6. Ubi Bonifac. VIII. ait: *Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes: dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* nam ex tali ignorantia peccans, virtualiter ac indirectè, ideóque sufficienter contumax est: quia negligit culpabiliter scire legem aliás publicam, & quæ semper ex se admonet.

Si tamen Censura lata sit contra scienter, consultò, temerario ausu facientem aliquid, vel præsumptentem facere; tunc ab eá excusat omnis ignorantia, etiam vincibilis non affectata: nam non dicitur scienter, ausu temerario, legem violare, qui eam ignorat; & hæc verba in rebus odiosis sunt strictè accipienda. Secùs, si ignorantia sit affectata; nam hæc æquiparatur certæ scientiæ; & auget culpam, quia includit majorem affectum peccandi, contemptum legis, magnam temeritatem, præsumptionem, scientiam periculi directè voliti, contumaciam, & intentionem saltem implicitam ac virtualem faciendi id quod lege prohibetur. Item si quis suspicans aut dubitans de Censura vel factò, non inquirat, & faciat contra legem, contrahit Censuram: quia tunc talis habet satis contumaciæ & præsumptionis ad talem Censuram, censeturque legem ac Censuram contemnere. An autem ignorantia invincibilis solius Censuræ, excuset ab ea contrahenda, convertitur. Covar. & alii negant; voluntque ad Censuram con-

tra-

trahendam sufficere cognitionem, vel ignorantiam graviter culpabilem legis Ecclesiasticæ: quia tunc violatur lex Ecclesiastica impunitabiliter ad gravem culpam, ideoque cum contemptu virtuali & interpretativo sufficiente ad contumaciam, & proinde ad censuram contrahendam; & quia Censuræ non sunt tantum Medicinæ & admonitiones ad præcavendam culpam, sed etiam ad emendandum reum, & cogendum ad satisfactionem debitam.

Alii plures docent ignorantiam invincibilem solius Censuræ excusare ab omnibus Censuris, etiam Papæ & Juris communis. Sylvest. Soto, Navar. Suarez, Sanchez, Layman, Bonac. &c. quia Censura ex natura rei requirit peculiarem modum contumaciæ & inobedienciæ: eo quod ordinetur per se primò ad avertendum, vel ad emendandum delictum peculiari modo, scilicet sub illo peculiari & rigoroso modo præcipiendi sub comminatione Censuræ: hic autem peculiaris modus contumaciæ ac inobedienciæ non invenitur in eo, qui invincibiliter ignoravit Censuram, quamvis legem noverit. Alii id restringunt ad Censuras latis per statuta particularia Ordinariorum, ex cap. 2. cit. *de constit. in 6.* Sed hæc sententia videtur minus probabilis: quia ex natura rei non est minor ratio quoad hoc de legibus Pontificiis, quàm de statutis Ordinariorum; & cap. cit. nihil probat: quia loquitur de ignorantia statuti, non autem solius Censuræ:

ra:

ræ: qui autem scit statutum, sed ignorat Censuram, non potest dici propriè & simpliciter ignorare statutum.

3. Non contrahitur Censura quando est invalida, ut patet, cum nulla sit.

Q. 5. *Quandonam Censura est invalida?*

Resp. Censura nulla est. 1. Defectù jurisdictionis, cum scilicet ferens Censuram caret jurisdictione, vel eam habet legitimè impeditam per aliquam Censuram, aut suspensam per legitimam appellationem, cum nempe ante sententiam absolutè latam reus appellavit ad Superiorem, ex c. 40. *de appellat.* Si vero appellatio fiat post latam sententiam, vel post contractam Censuram à Jure, valet Censura & servari debet, c. 20. *de sent. excom. in 6.* quia Censura lata executionem secum trahit, ex c. 53. *de appellat.*

2. Defectù ordinis substantialis Judicii, ut si aliqua monitio non præcessit: nam ut Censura ab homine per sententiam particularem infligenda feratur validè, præcedere debet una saltem monitio, c. 48. *de sent. excom.* & c. 9. *eod. tit. in 6.* quia non est contumax contra Ecclesiam, nisi qui præcedente monitione & comminatione Censuræ obedire renuit. Ut autem validè feratur & contrahatur Censura à Jure, vel ab homine per sententiam generalem contra actum futurum, non requiritur alia monitio quàm promulgatio ipsius legis vel sententiæ: lex enim & statutum, cum

sint

sint publica & permaneant, semper satis per se
monent. ex c. 26. *de appellat.* idem est de sen-
tentia non illativa Censuræ, sed declaratoria
tantum; nam absque alia monitione declarari
potest Censura contracta; modò prius citatâ
parte de crimine juridicè constet: aliàs nulla
esset declaratio, quia contra partem inauditam
nihil potest in iudicio definiri, c. 1. *de causâ
possess.*

3. Defectu culpæ mortalis: quia gravis pœ-
na non potest irrogari ab homine ob levem
culpam: nam pœna improporcionata & major
culpâ est evidenter injusta, cum desit æqualitas
actio autem evidenter injusta quoad substan-
tiam non habet vim per se obligandi. Quod
si Censura lata sit ob crimen falsum sed in judi-
cio legitimè probatum, hanc obligare in con-
scientia, docent Richard. Palud. S. Anton. 3. p.
Tir. 24. c. 73. & alii. Econtra Suarez, Layman.
& alii multi contendunt eam reipsâ non con-
trahi in foro conscientiæ & coram Deo; quia
sicut causa est tantum apparens, ita & Censu-
ra; nec potest, nec vult Ecclesia punire inno-
centes. Addunt tamen damnatum teneri se
gerere exterius coram aliis tanquam Censurâ
affectum: quia sententiæ Judicis legitimæ, li-
cet quoad rem injustæ, parere tenetur quan-
tum necessarium est ad amovendum scanda-
lum & tuendam auctoritatem Superioris.
Quare, inquiunt, si actum Ordinis sui publicè
exerceret, peccaret; quia cum scandalo resi-
steret potestati publicè; sed non contraheret

irregularitatem: quia Censura est tantum appa-
rens, & sic non violat veram Censuram:
non peccaret autem, si actum sui ordinis ex-
erceret privatim & coram iis solis, quibus in-
nocentia eius perspecta est.

Mihi vero videtur non privari quidem par-
ticipatione communium suffragiorum & ora-
tionum; neque etiam privari aperte affirmat
ullus autor, ut notat Suarez: quia non est ve-
rissimile Deum dedisse Ecclesiae potestatem eam
privandi innocentem, cum haec potestas non
possit esse in aedificationem, sed solum in de-
structionem: neque etiam Ecclesia id inten-
dit, cum nec ad bonum commune, nec ad bo-
num illius qui condemnatur, utile sit. Sed ta-
men talis revera privatur receptione & admi-
nistratione Sacramentorum, executione Or-
dinis, & communione externa cum fide-
libus: quia haec omnia ei per sententiam legiti-
mam & justam ex parte actionis seu Iudicii
prohibentur, cui sententiae legitimae parere
tenetur in foro conscientiae, & debet hoc in-
commodum pati propter bonum commune
postulans executionem ordinis ac sententiae
legitimae, & obedientiam Superiori iuste ac le-
gitime praecipienti. Et haec prohibitio non
habet tunc rationem poenae proprie dictae, quae
semper supponit culpam; sed poenae impro-
prie dictae, quae est incommodum propter bo-
num commune inflictum: unde etiam tunc
non erit Censura stricte dicta, sed late sumpta
pro prohibitione legitima & obligante. Quod
con-

confirmo auctor. S. Thomæ, qui in 4. dist. 18. q. 2. a. 1. quæst. nunc. 4. ait excommunicationem latam per sententiam, quæ nulla non est, habere effectum suum, & debere excommunicatum humiliter obedire. Sententia autem, de qua agitur, non est nulla, cum in suo foro iusta & legitima sit. Unde inferius S. Doctor de hac specie loquens vocat eam Censuram ex debita causa ex parte Censuræ, non verò ex parte ejus cui imponitur. *Sicut, inquit, cum aliquis pro falso crimine in judicio probato excommunicatur: & tunc si humiliter sustinet, humilitatis meritum recompensat excommunicationis damnum.* Et in solutione objectionum ait non esse inconueniens ut innocens & invitus aliquando privetur per modum pœnæ auxiliis externis, quibus per Ecclesiam iuari potest ad salutem. Quare si violaretur ista Censura, videtur quod contraheretur irregularitas, quia non est Censura apparens tantum; sed est vera & iusta prohibitio Superioris, cujus violatio meritò punitur irregularitate.

Cæterum in dubio Censuræ, constat hanc servari debere etiam in foro conscientie, donec à Superiore declaretur irrita, vel tollatur. Quia in dubio favendum & obediendum est Superiori habenti Jus ferendi Censuras. Et in dubio tutior pars eligi debet.

Sed an omnis Censura iniusta est etiam nulla?

Resp. Neg. Nam iniusta est Censura, quæ

Pp 2

noti

non fertur ex amore Justitiæ, sed ex odio, invidia, vel vindicta privata; vel quæ ab homine fertur, accidentario Juris ordine sine necessitate prætermisso, v. g. sine trina monitione, sine scriptura vel expressione causæ; & tamen valida est ac ligat etiam in conscientia, si post unam monitionem à legitimo Superiore ob crimen verum feratur. Nam tunc nihil essentialiale deest ad ejus valorem, & accidentium defectus non tollit substantiam rei, nec proinde ejus effectum primarium. Imo rata est Censura quoad prohibitionem & servanda, etiam si feratur ob crimen falsum sed in judicio legitime probatum, ut dixi, & opus est absolute. Quare utraque Censura licet injusta, timenda est. *Sententia Pastoris sive justa, sive injusta sit, timenda est.* ait S. Gregor. Homil. 6. in Evang.

Not. Ut Censura ab homine per sententiam particularem licite feratur, necesse est 1. ut fiat trina monitio cum suis intervallis, ita ut una præcedat aliam duorum saltem dierum spatio, c. 9. de Sent. excom. in 6. Tamen ex urgente causa sufficit una pro tribus cum intervallis, antequam excommunicetur homo; vel etiam sine intervallis si necessitas exigat, v. g. moneo te semel pro tribus vicibus, ibid.

2. Ut fiat in scriptis, & causa Censuræ exprimat, tradaturque reo petenti exemplum hujusmodi scripturæ infra mensem, c. 1. eod. tit.

Ad Censuram verò à Jure sufficit ut lex seu statutum sufficienter promulgatum sit. Si tamen

men sit ferendæ sententiæ, ut hæc feratur, requiritur citatio rei & condemnatio juridica; nec debet infligi reo etiam convicto & manifesto, nisi prævia monitione, & quidem per se loquendo trina, ex c. 26. *de appellat.* Quod si sit *lata sententiæ*, ut declaretur contracta, requiritur ut citatâ parte de crimine juridicè constet.

Q. 6. Quinam possunt ligari Censura?

Resp. Ut quis ligetur Censura, ex communi, necesse est 1. ut sit viator, quia hic solus est capax emendationis, subjectionis & contumaciæ: quod requiritur ad subeundam Censuram. Cum autem hæretici mortui dicuntur posse anathematizari, tunc anathema sum tur pro declaratione aliquem alienum ab Ecclesiæ Communione decessisse. Potest etiam mortuus excommunicari indirectè, quatenus Ecclesia potest ad aliorum terrorem præcipere vivis, ut illum sacra sepultura, publicis precibus & sacrificiis privent. Dicitur vero absolvi, dum Ecclesia concedit facultatem eum sepeliendi, & offerendi pro eo suffragia publica.

2. Ut sit baptizatus; quia nemo fit subditus Ecclesiæ nisi per baptismum. Ex Trident. sess. 14. c. 2. ibi: *Cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per baptismi januam fuerit ingressus. Quid enim mihi, inquit Apostolus, de iis, qui foris sunt, iudicare?*

3. Ut sit rationis usu prædictus, aliàs non esset culpæ & emendationis capax. Impu-

beres autem adulti possunt ligari Censurâ, & reipsâ incurrunt excommunicationem ob ingressum in Monasteria Monialium, ex Trid. sess. 5. c. 5. & ob percussionem Clerici c. ult. de sent. excom. Item Interdictum in totum populum. Ergo etiam alias incurrunt, exceptis Censuris ab homine latis. Ebrius verò afficitur Censura ob delictum in ebrietate commissum, & antea sufficienter prævisum.

4. Ut sit subditus ligantis, ex c. 21. de sent. excom. quia potestas ferendi Censuras pertinet ad Jurisdictionem coercitivam, quæ non potest exerceri nisi in subditos; subiectio enim & Jurisdictio sunt correlativæ. Peregrinus autem delinquens in alieno territorio, incurrit Censuras ibi latis per modum statuti, ex c. 14. de foro compet. quia, ut alias dixi, peregrini subjiuntur legibus territorii in quo versantur, ratione suæ præsentis in illo. Si verò Censura lata sit per modum sententiæ, non obligat nisi personas, quas directè respicit. Econtra subditus non incurrit Censuram latam per modum statuti, si contra illud agat extra Diocesim ligantis, c. 2. de constit. in 6. nam statutum afficit solum territorium, pro cuius recta gubernatione fertur, nec extrailud obligat. Secus, si Censura lata sit per sententiam vel præceptum transitorium; nam ligat subditos extra territorium delinquentes, quia personas directè ac secundùm se spectat, ideòque illas afficit ubicumque existant: in quo differt à statuto, quod spectat territorium
seu

seu personas existentes in territorio. Hinc si Episcopus Clerico peregrinaturus ludum alearum prohibeat sub poena suspensionis, hic eam incurrit extra Diocesim ludens; quia nempe sententia & præceptum immediate afficit personam, eique cohæret, ubicumque sit: *ita communis Suarez, Sayr. Layman, Bonac. &c.*

Q. 7. Quinam possunt ferre Censuras?

Resp. Omnis & solus Superior Ecclesiasticus, habens in foro externo Jurisdictionem ordinariam vel delegatam. Ex Matth. 16. *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis.* & Matth. 18. *Quaecumque alligaveris super terram, erunt ligata & in Coelo, &c.* Ubi Prælati Ecclesiæ Apostolorum Successoribus datur potestas omnis expediens ad bonum animarum & rectum Ecclesiæ regimen, ad quod pertinet potestas non solum ferendi leges, sed etiam coercendi, corrigendi & puniendi rebelles ac contumaces, eosque privandi bonis communibus.

Ordinariam potestatem ferendi Censuras habet Papa, & Concilium Generale in omnes baptizatos, Episcopus in suos Diocesanos, Concilium Provinciale in suam Provinciam. A Papa habent Superiores Ordinum saltem Generales & Provinciales, vel etiam Superiores locales secundum cujusque constitutiones; non item Parochi. Delegatam habent omnes & soli Clerici, quibus fuit legiti-

mè concessa ab habente ordinariam. Femina autem saltem Jure Ecclesiastico est incapax Jurisdictionis spiritualis, ideóque Censuræ ferendæ.

Q. 8. Quinam possunt absolvere à Censuris?

Resp. 1. Censura, ab homine, vel quævis alia reservata non potest tolli, nisi ab eo qui eam tulit, vel ab ejus Superiore, aut Successore vel delegato: quia ejus est absolvere, cujus est ligare. Archiepiscopus autem non potest à Suffraganeorum Censuris absolvere, nisi in casu appellationis aut visitationis.

Ab excommunicatione non reservata, nec ad forum contentiosum deducta potest absolvere quilibet Sacerdos habens potestatem absolvendi à peccatis mortalibus, ex consuetudine recepta, & exc. *nuper. de sent. excom.* ibi: *Quia conditor Canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi.* Excommunicatio autem à Jure non est reservata, nisi reservatio exprimat in Canone vel Statuto. Suspendio verò & Interdictum saltem locale & generale personale, ex communi, censentur reservata Superiori, ita ut nullus Sacerdos possit ab eis absolvere sine potestate à Superiore accepta. Sunt tamen qui dicunt Confessarium posse ex concessione Ecclesiæ absolvere à suspensione, & interdicto particulari, cujus non est conscius pœnitens, & ad hoc valere formulam usitatam.

Resp.

Resp. II. Ex Trident. sess. 24. c. 6. Episcopi possunt absolvere subditos suos ab omnibus Censuris etiam Papæ reservatis, contractis ob delictum occultum, nec deductis ad forum contentiosum, excepto homicidio voluntario. Possunt etiam absolvere ab omnibus aliis subditos, quibus non est possibilis moraliter recursus ad Papam, ut sunt mulieres, pueri, senes, infirmi, & alii, quorum est legitimum impedimentum, c. 13. & c. 58. *de sent. excom.* Si tamen impedimentum non sit perpetuum, juramentum ab absolvendis exigatur quòd cessante impedimento ad Papam aut ejus legatum recurrant, *ibid.* Quòd si non recurrant, recidunt in similem Censuram, c. 22. *de sent. excom. in 6.* sed aliqui dicunt hanc obligationem abrogatam esse in Gallia & aliis locis à Roma valde remotis.

Resp. III. In Jubilæis solet ampla potestas circa Censuras & casus reservatos concedi. Circa quod observanda sunt sequentia.

1. Quando conceditur facultas generalis absolvendi à Censuris Papæ reservatis, etiam in Jubilæo, non ideo datur potestas absolvendi à Censuris contentis in Bulla Cænæ, ubi illa viget nisi specialiter exprimat: quia hæ sunt specialiter reservatæ? Specialia autem non continentur in concessione generali, nisi exprimentur.

2. Qui habet potestatem absolvendi a Casibus Papæ reservatis, habet etiam potestatem absolvendi à Censuris eidem reservatis: quia

casus non sunt reservati Papæ, nisi ob Censuram annexam. Qui autem potestatem obtinuit circa Casus Episcopo reservatos, non potest idcirco à Censuris Episcopo reservatis absolvere: quia cum soleant Episcopi aliquos sibi Casus reservare nulli Censuræ annexos, in se fit ut casus & Censuræ Episcopales sint dueres distinctæ, nec unum in alio includatur.

3. Absolutio in Jubilæo data rectè disposito habenti intentionem illud lucrandi, & implendi conditiones, etsi postea sua negligentia vel ob aliud impedimentum non lucretur, tollit Censuram & reservationem: quia absolutio fuit absoluta, non conditionata, ut constat tum ex verbis & intentione absolventis, tum ex potestate absolvendi à Censuris & casibus reservatis, quæ non pendet à conditione quòd poenitens reipsa lucrabitur Jubilæum; sed datur simpliciter & absolutè pro tempore Jubilæi respectu poenitentium volentium illud lucrari. Secus, si confessus sit sine intentione suprascripta: quia hæc potestas datur solum in ordine ad Jubilæum, nam Pontifex non intendit dare potestatem absolvendi à reservatis nisi respectu eorum qui volunt sincerè Jubilæum consequi, ideòque opera præscripta implere. Unde debet postea à Censuris & peccatis reservatis absolvi ab eo qui potest extra Jubilæum.

Dixi, *rectè disposito*. nam hæc gratia non conceditur nisi verè contritis.

Resp. IV. In articulo mortis *Omnes Sacerdotes*

tes quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis & Censuris absolvere possunt. Ita Trident. sess. 14. c. 7. Multi tamen putant hoc esse restringendum ad Censuras, quæ obstant susceptioni Sacramentorum, & sepulturæ Ecclesiasticæ, ut excommunicatio & interdictum, non autem suspensio; quia hæc facultas conceditur, ne hac occasione aliquis pereat, ibid. Ergo, inquiunt, Ecclesia non intendit dare omnibus potestatem absolvendi ab iis, quarum occasione non impediretur consecutio gratiæ, qualis est suspensio ab Ordine, Officio, vel Beneficio.

Porro Sacerdos debet prius reum obligare ad restitutionem debitam, vel si non possit tunc restituere, ad eâ onerandos hæredes suos actu publico; aut si neutrum possit, adjurandum se satisfacturum, cùm primum poterit.

Item Sacerdos, qui extra articulum mortis non habet potestatem absolvendi à Censuris, monere debet moribundum ut, si convalescat, se sistat & submittat Superiori, sub pœna reincidentiæ, hoc est incurrendi in similem Censuram, c. 22. de sent. excom. in 26. & hoc onus sistendi se Superiori debet ei sub juramento imponi, ex c. 58. de sent. excom. quod exigitur à Pœnitente, non ut iterum absolvatur, cùm validè fuerit absolutus; sed ut Superior correctionem, ac remedia idonea adhibeat, & satisfactionem imponat, prout judicaverit. Nominè Superioris huc intelligitur quivis ha-

bens

bens potestatem Ordinariam, aut delegatam absolvendi à Censuris extra articulum mortis.

Q. 9. *Quenam notanda sunt circa absolutionem à Censuris ?*

Resp. *Sequentia.* 1. *Quamvis cessante contumaciâ, & reo converso Superior debeat absolvere à Censura, cum sit poena medicinalis: tamen Censura reipsâ non tollitur nisi per absolutionem, ex Math. 18. Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelo. scilicet donec solveritis, & ex c. 28. & aliis de sent. excom. nam non potest Censura dissolvi, nisi eâ auctoritate qua contracta est. Hinc Alex. VII. damnavit hanc propos. Quoad forum conscientiae, reo correcto ejusque contumaciâ cessante, cessant Censurae. Nam etsi contumacia sit causa Censuræ, non est tamen causa durationis ejus: sicut culpa est causa poenæ, & tamen hæc durat sublatâ culpâ.*

2. *Absolutio à Censuris ex natura rei non requirit certa verba, cum non sit Sacramentalis; sed potest dari validè per quolibet signa illius sufficienter expressiva. In foro tamen externo servanda est forma in Ritualibus præscripta. In foro conscientiae adhibetur hæc formula pro excommunicato: Ego te absolvo à vinculo excommunicationis, quam incurristi propter tale factum, v. g. hæresim. & restituo te communioni, & unitati fidelium, & Sanctis Sacramentis Ecclesie, in nomine Patris. &c. Pro suspenso: Ego absolvo te à vinculo suspensionis, quam*

quam propter tale factum, incurristi, & restituo te executioni Ordinum & Officiorum tuorum, vel Beneficiorum, in nomine Patris, &c.

3. In dubio Censuræ contractæ dari debet absolutio ad cautelam, sic: *Absolvo te à Censura excommunicationis, si eam incurristi ob tale factum.* Imò etsi nulla sit suspicio Censuræ contractæ, datur absolutè absolutio à Censuris ante absolutionem à peccatis ad vitandam irreverentiam, si fortè pœnitens occultâ Censurâ affectus sit, hoc modo. *Dominus noster Jesus Christus te absolvat; & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indulges.* Deinde ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, &c. Rituale Roman.

4. Valida est, licet illicita, absolutio ab habente potestatem ordinariam data absenti, vel invito & malè disposito: quia Censura est solum pœna, quæ potest à Superiore ad libitum validè auferri.

5. Qui pluribus Censuris est astrictus, potest absolvi ab una, remanentibus aliis etiam similibus, c. 27. de sent. excom. nam inter eas non nescit necessaria connexio. Potest autem quis subjici multis Censuris etiam ejusdem speciei ob plura crimina, ex eod. cap. vel ob idem pluries commissum; nam plura delicta possunt pœnis ejusdem rationis puniri; sic qui excommunicatus est ob percussione Clerici, plures aliàs excommunicationes incurrit, si pluries eundem Clericum vel alium percutiat.

6. Po-

6. Potest dari à Superiore absolutio ad rein-
cideniam, hoc est, sub certo onere, quo non
impleto intra tempus præfinitam Censura re-
viviscat, seu delinquens similem Censuram
contrahat. Item potest dari pro certo tan-
tùm actu & tempore, quo transacto, Censura
habet omnem suum effectum; vel sub condi-
tione de futuro libero, cum sit actus jurisdic-
tionis externæ, qui pendet à voluntate Supe-
rioris, quamvis hoc ordinariè non expediat,
nec fieri debeat, cum non sit in Ecclesia usure-
ceptum.

Dum aliquis est excommunicatus ob inju-
sticiam aut scandalum, in neutro foro licet eum
absolvere, nisi priùs satisfecerit parti, & scan-
dalum sustulerit: aut si non possit, debet priùs
dare idoneam cautionem, quòd satisfaciat
quamprimum. Quòd si postea non satisfa-
ciat, cum primum commodè poterit, excom-
municationem denuò contrahet, c. 22. *de sen-
tent. excom. in 6.*

8. Si is, qui Sacerdoti potestatem absolven-
di à Censuris habenti bonâ fide confitetur, ob-
liviscatur peccatum cui Censura annexa est;
secundùm multos: tollitur Censura, modò
Censurarum absolutio sit terminis generali-
bus data. Nam tunc Confessor utitur genera-
liter facultate absolvendi ab omnibus Censuris
quam habet, vultque omnes auferre quantum
potest.

9. Qui absolutus est, tantùm in foro con-
scientiæ, à Censura notoria, ita se gerere debet.
exte-

exteriùs ac si non esset absolutus; potestque conveniri coram iudice, & ab eo cogi ad subeundam omnem pœnam Censuræ annexam: quia absolutio data tantùm pro foro conscientiæ non habet effectum nisi coram Deo.

10. Invalida est absolutio per vim vel metum injustum extorta etiam à tertio, imò extorquens contrahit excommunicationem, c. unico 1. de iis quæ vi, &c. in 6. ex Conc. Gener. Lugdun. Item nulla est, si extorta sit per dolum versantem circa causam finalem; quia Superior non vult absolvere, nisi ob causam sibi propositam: quæ tunc non subsistit, nec proinde subest voluntas absolvendi: nam sublato motivo seu objecto formali volitionis non est volitio.

CAPUT II.

De Excommunicatione.

Q. 1. Quid & quotuplex est?

Resp. Excommunicatio est Censura, per quam baptizatus privatur Communione Ecclesiæ, seu bonis quæ sunt communia inter fideles, quæque pendent à potestate & dispensatione Ecclesiæ, ut sunt Sacramentorum receptio & administratio, Ecclesiæ Suffragia, divina Officia, &c. duplex est major, & minor.

Excommunicatio major, (quæ sola venit nomine excommunicationis simpliciter, c. 59. de sent. excom.) est Censura, quâ quis privatur
omni-

omnibus bonis communibus Ecclesie & ejus dispensationi subiectis, & abscinditur à corpore Ecclesie juxta illud, Matth. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus.*

Excommunicatio minor est ea, quæ privat ex parte, seu aliquibus tantum bonis communibus Ecclesie, nempe receptione & administratione licitâ Sacramentorum, & passivâ electione ad dignitates ac Beneficia. Hæc contrahitur solum ob communicationem culpabilem, etiam in civilibus, cum excommunicatio non tolerato, c. 3. *de sent. excom. in 6.* ex Conc. Gener. Lugdun. & Sanchez, dicit omnes sentire eam ob peccatum veniale contrahi. Qui tamen cum eo communicavit in crimine criminoso, idest, ob quod contracta est Censura, consilium, auxilium vel favorem impendendo, incurrit excommunicationem majorem, *cum facientem & consentientem par pœna constringat, c. 29. de sent. excom.* A minore excommunicatione absolvere potest, quicumque potest à mortali culpa, cum non sit reservata, ex eod. cap.

Q. 2. Quinam sunt Excommunicati vitandi?

Resp. Olim omnes erant vitandi. Sed jam ex Constitutione Martini V. *Ad evitanda.* à Conc. Constantiensi, teste S. Antonio approbata, & jam pridem ubique observata, atque ex usu præsentis Ecclesie, ii solum sunt vitandi. qui per sententiam Judicis Ecclesiastici nominatim declarati sunt excommunicati, & publice

blicè denuntiati item notorii percussores Clericorum, hoc est ii, quorum percussio publica nullâ potest tergiversatione celari, nec ullo juris suffragio excusari, licet non sint denuntiati. Equidem juxta Conc. Basiliense sess. 20. & Bullam Leonis X. de Concordatis approbatam à Conc. Later. 5. vitandi sunt etiam omnes, quos notoriè in excommunicationis sententiam constiterit incidisse. Sed ex usu prævalet Bulla Martini V. quæ quidem non extat in actis Conc. Constantiensis, sed refertur à S. Antonino 3. p. Tit. 25. cap. 3. Unde excommunicati alii sunt tolerati, quos scilicet fideles non tenentur vitare: & alii non tolerati, quos tenentur vitare, nempe nominatim & publicè denuntiati, vel notorii percussores Clericorum. Varii Doctores Galli dicunt publicum Clerici percussorem in Gallia vitari non debere, nisi accesserit sententia quâ declaratur injustus Clerici percussor: quia secundum legem vel consuetudinem regni, ad notorietatem facti criminosi requiritur declaratoria Judicis sententia.

Q. 3. *Quinam sunt effectus Excommunicationis majoris?*

Resp. Sunt septem, nam excommunicatus etiam toleratus & contritus. I. Privatur communibus Ecclesiæ suffragiis, scilicet Sacrificiis, Orationibus, Indulgentiis: ita ut non liceat Sacerdoti tanquam Ecclesiæ Ministro, & nomine Ecclesiæ pro illo Sacrificium, nec preces

in Sacrificio, nec Horas Canonicas offerre: quæ si pro illo fiant, non ei profunt. ex c. *Sacris, de sent. excom.* & c. *audi* & c. *omnis*. I. 1. q. 3. nam Ecclesia, hoc ipso quod privat aliquem communibus suffragiis, prohibet ne pro illo applicentur.

Porro per communia illa suffragia intelliguntur spiritualia quædam subsidia, quibus Ecclesia suffragatur suis membris, sive in ordine ad satisfactionem pro pœna temporali sive in ordine ad impetranda aliqua bona præsertim spiritualia vel quæ ad illa juvent. Revocanturque ad Sacrificium Missæ, orationes & indulgentias. Potest tamen quis privatus preces & Sacrificium, & alia opera nomine privato seu tanquam persona privata pro eo offerre: quia hæc sunt suffragia privata. Item secundum multos licet Sacerdoti tanquam personæ privatæ *in memento* pro eo mentaliter orare; sed non per orationes quæ Ecclesiæ nomine pro ejus membris dicuntur, nec ut Minister Christi; nemini enim licet Ecclesiæ suffragia etiam pro tolerato offerre; alioqui tolleretur præcipua pœna & ratio excommunicationis; & quia Constitutio Martini V. nullum favorem toleratis concedit, ergo ii, nunc ut antea, excluduntur à suffragiis Ecclesiæ.

2. Privatur receptione & administratione Sacramentorum, ita ut mortaliter peccet, si aliquod recipiat, vel sine necessitate & non requisitus administret. Quia ageret contra prohibitionem Ecclesiæ in re gravi ad religionem

pertinente, ex c. 59. de sent. excom. & c. 4. & 6. de clerico excom. Unde non potest absolvi à peccatis, nisi prius fuerit ab excommunicatione absolutus.

Item ei non licet sub mortali interesse sacro, aut divino officio, c. alma. 1. de sent. excom. in 6. quòd si facilè possit absolutionem à Censura sibi comparare, & non conetur, omissio Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, imo & Missæ. dum urget præceptum, ei ad culpam mortalem imputabitur; quamvis in tali statu teneatur ab illis abstinere. Quia lex præcipiens aliquid, præcipit etiam media ad illud necessaria, saltem non valde difficilia, qualis est Censuræ remotio, ad quam aliunde tenetur. Potest tamen concionem audire, c. 43. de sent. excom. sed finitâ concione tenetur recedere, ne cum aliis communicet.

Si autem sit obligatus ad Horas Canonicas, tenetur eas solus recitare, non quidem ut persona publica & ab Ecclesia legata; cum sit ab ejus corpore abscissus, saltem jure si sit toleratus, sed ut persona, privata: par enim non est, ut quis commodum ex suo delicto percipiat. Deinde excommunicatio cum sit pœna, non debet obligationem & onus auferre, & immunitatem conferre. Sed ei non licet adhibere socium, nam omnis communicatio cum alio est ei prohibita, præsertim in orationibus; nec ei licet dicere: *Dominus vobiscum*; quia hæc verba significant publicæ personæ sacram cum populo communicationem, quæ ei interdicta

est: quare ejus loco debet dicere: *Domine exaudi orationem meam, &c.*

3. Est inhabilis ad dignitates, & Beneficia accipienda, ita ut resignatio, electio, præsentatio, collatio, permutatio; & quælibet alia Beneficii provisio facta in favorem excommunicati etiam tolerati, & acceptatio sit nulla *c. 7. de cleric. excom.* Item est inhabilis ad pensionem Clericalem; nam communione Ecclesiæ privatus, est incapax recipiendi bona Ecclesiæ dispensationi commissa. Idque constat ex usu, & stylo Curia, nam in litteris Pontificis apponitur absolutio ab excommunicatione ad hunc effectum. Quare qui in excommunicatione obtinuit Beneficium aut pensionem Clericalem, non potest percipere fructus, & si perceperit, tenetur eos restituere; nec potest tale Beneficium permutare, aut resignare in favorem. Quia nullum jus ad Beneficium, pensionem & fructus habet, cum ejusmodi collatio sit nulla. Idque licet ignoretur excommunicatio, quia ignorantia invincibilis, licet excuset à culpa, non tamen facit actum validum, qui erat aliàs invalidus; nam actus non potest esse validus sine omnibus requisitis ad ejus valorem.

Imò excommunicatus quamvis Beneficio ante obtento non privetur, & idè ad horas obligetur ratione illius, potest tamen eo privari; & non facit fructus suos durante excommunicatione, ideòque eos omnes ac distributiones restituere tenetur ante omnem sententiam.

am. Ita Covar. Suarez, Tolet. & alii multi, ex c. 53. de appellat. Ibi. *illi proventus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communicatio denegatur.* Hanc autem privationem ipso facto latam esse, docet valde communis sententia, tum quia vox *subtrahuntur*, significat factum ex vi Censuræ, non præceptum de imponenda illa pœna: tum quia hæc privatio fructuum æquiparatur ibi privationi communionis Ecclesiæ; nec suspenditur per appellationem ab excommunicatione, ibid. *Ita Suarez.*

4. Privatur omnis spiritualis jurisdictionis usu, ita ut peccet mortaliter, si ordinet, Censuras vel leges ferat, dispenset, conferat Beneficia, ad ea eligat, instituat, præsentet, &c. c. 24. *de sent. & re judic.* tamen actus jurisdictionis, si toleratus sit, sunt validi ob bonum commune, ex constit. Martini V. cit. ubi dicitur posse ab excommunicatis toleratis recipi Sacramenta.

5. Excommunicato etiam tolerato interdicitur omnis communicatio cum fidelibus, c. 18. 29. & 59. *de sent. excom. & c. alma.* hoc Tit. in 6. & c. 2. *de except.*

Primò quidem in rebus Sacris, ut in Missæ Sacrificio, & aliis divinis Officiis, quo nomine comprehenduntur Horæ Canonicæ, omnis Oratio publica, Processio, Benedictio, aliæque similes actiones sacræ, quæ solemniter fiunt ex institutione Christi vel Ecclesiæ, aut propriæ sunt alicujus Ordinis Clericalis.

Qq 3

Quòd

Quòd si excommunicatus in Ecclesia divinis Officiis interfit, si toleratus sit, non debent intermitti Officia; quia non est vitandus: si verò sit nominatim denunciatus, monendus est à celebrante ut exeat; quòd si non pareat, incurrit novam excommunicationem Papæ reservatam, sicut & alii qui prohibent ne exeat, *Clement. 2. de sent. excom.* & tunc si commodè fieri potest, vi expellendus est: si nequeat expelli astantes exire tenentur, ne cum illo communicent; & ipse Sacerdos tenetur Missam inchoatam abrumperè, si nondum incepit Canonem: si incepit, debet solo Ministro manente pergere usque ad Communionem inclusivè, & reliqua perficere in Sacristia. Sacerdos autem scienter celebrans coram excommunicato vitando, peccat mortaliter, & ligatur interdicto ab ingressu Ecclesiæ, c. 8. *de privil. in 6.*

Secundò in Actionibus forensibus, ita ut excommunicatus nequeat esse Judex, Procurator, Actor, Tabellio, testis, &c. nec liceat tales actiones exercere, c. 8. *de sent. excom. in 6.* ejus tamen Acta valent si sit toleratus & non repellatur: secùs, si non sit toleratus.

Tertiò in actionibus civilibus, juxta hunc versum.

Os, orare, vale, Communio, mensa negatur.

Os, Significat colloquium, allocutiones sive nutibus, sive verbo aut scripto, & quævis amicitiae signa, ut oscula, amplexus, &c. Orare, idest

id est communicatio in orationibus & divinis Officiis, *Vale*, significat salutationes urbanas verbo, nutu, aut alio signo, *Communio*, id est, omnis societas, quæ habetur in communi habitatione, in contractibus, negotiis, & aliis actionibus: ita ut non liceat cum eo contrahere, laborare, iter facere, aut quodvis opus præstare. *Mensa*, denotat omnem convictum & convivium. Ecclesia autem, utpote communitas perfecta habet potestatem, non minus quam quælibet alia, subditos sibi non obsequentes à reliquorum consortio segregandi; & eam utitur, tum ne rebelles criminis contagione alios inficiant, tum ut ipsi tantò magis pudefacti citius resipiscant, tum ad exemplum & terrorem aliorum.

Licet tamen extra divina Officia communicare cum non tolerato, in his casibus in jure exceptis, ut c. *Quoniam*. 11. q. & hoc versu contentis.

Utile, lex, humile, res ignorata, necessè.

1. Itaque causa excusans est utilitas spiritualis etiam ipsius excommunicati, cum scilicet id expedit ad ejus salutem ut ad meliorem frugem reducatur c. 43. de sent. excom. Item alterius utilitas temporalis notabilis, v. g. ad perendum consilium, subsidium, vel solutionem debiti; non tamen ad denuo contrahendum, ex c. 34. eod. tit. 2. Est lex nempe conubii, quæ jubet ut conjuges mutua sibi officia præstent. 3. *Humile*. sunt officia filiorum erga parentes, & famulorum erga Dominos, si serviebant.

Qq 4

viebant.

viebant ante excommunicationem; item inferiorum erga Superiores quoad ea quæ spectant ad communicationem necessariam iis qui habitant in eadem familia, &c. 4. Est ignorantia juris vel facti. 5. Est casus necessitatis animæ vel corporis alterutrius, v. g. ad comparanda victui necessaria, &c. Item necessitas auxilii, consilii, vel refugii. 6. Effectus est irritatio gratiarum Apostolicarum, c. 1. de rescript. in 6. Quare Papa in suis rescriptis præmittere solet absolutionem ab omnibus Censuris duntaxat ad effectum gratiæ ab ipso concessæ. Quæ si omitteretur in rescripto, irrita esset gratia concessa excommunicato. Non ideò tamen legitimè possidetur Beneficium per resignationem simoniacam in Curia Romana obtentum sub illa absolutione ad effectum; quia talis provisio est nulla, cum sit obreptitia, & contra intentionem Papæ obtenta; & irrita independenter à Censura.

Not. Hæc omnia jura & pœnæ etiãnum vigent: ita ut quivis excommunicatus, etiam toleratus & occultus, peccet, dum communicat cum fidelibus in actionibus sacris vel profanis, aut actum quemlibet supradictum exercet. Nam Leo X. in Bulla cit. à Conc. Later. 5. sess. 1. approbata expressè declarat, se per suum decretum *non intendere excommunicatos, suspensos & interdictos in aliquo revelare, nec eis quomodolibet suffragari.* Quod jam declaraverat Conc. Basil sess. 20. & antea Martin. V. ut passim testantur Doctores, quamvis hoc non

non legatur apud S. Antonin. potest tamen excommunicatus excusari ob impotentiam moralem, ut si non possit abstinere ab hac communicatione sine scandalo vel gravi damno, ut infamia gravi quando crimen est occultum; quia præcepta Ecclesiæ ordinariè non obligant cum gravi damno. Fideles autem non peccant communicando cum excommunicatis toleratis: secùs, si non sint tolerati, ex ead. constit.

7. Excommunicatus non toleratus privatur Ecclesiastica sepultura, ita ut non liceat in loco sacro eum sepelire; etsi sepeliatur, debeat exhumari, si ab aliorum corporibus discerni queat, c. 12. de sepult. ibi: *Sacris est Canonibus institutum, ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis: Et ut careant Ecclesiasticâ sepulturâ, qui priùs erant ab Ecclesiastica unitate præcisi, nec in articulo mortis Ecclesiæ reconciliati fuerint.*

Sed quid, si excommunicatus resipuerit, & per contritionem perfectam justificatus fuerit?

Resp. Semper manet obnoxius his pœnis, donec absolutus sit, c. *Sacris, de sent. excom.* quia Censura, quamdiu manet, habet effectus suos. tamdiu autem manet, quamdiu non tollitur per absolutionem; & alioqui non esset opus absolutione.

Q. 4. *An est mortale communicare cum excommunicato non tolerato?*

Q. 5

Resp.

Resp. Ex S. Thom. & ex communi sententia est mortale communicare in rebus Sacris, ut Officiis divinis, c. 29. causa. 11. q. 3. nam materia gravis est, & valdè repugnat tum auctoritati & fini Censuræ, tum etiam dignitati rerum sacrarum: sed solum veniale est in aliis, nisi in crimine ob quod alter excommunicatus est, vel nisi sit contra speciale præceptum Superioris, vel cum scandalo aut contemptu legis, ut si communicatio esset frequens: quia, inquit, communicatio in rebus civilibus non censetur hîc materia gravis, nam non repugnat graviter fini excommunicationis, nisi sit frequens.

Communicans autem cum excommunicato in crimine criminoso, hoc est, cooperans culpæ vel contumaciæ ob quam lata est excommunicatio, v. g. præbendo consilium, auxilium vel favorem, semper peccat mortaliter, & eandem incurrit excommunicationem, c. 29. & 55. *de sent. excom.* quia faciens & consentiens pari poenâ puniri debent.

Q. 5. Quinam sunt effectus Excommunicationis minoris?

Resp. Tres sunt. 1. Privatio seu prohibitio receptionis Sacramentorum, c. 59. *de sent. excom.*

2. Privatio passivæ electionis ad dignitates & Beneficia. Quare illâ ligatus peccat graviter, si scienter recipiat Sacramentum vel Beneficium: quia violat præceptum Ecclesiæ in re gravi.

gravi. Non fit tamen irregularis; nec electio aut provifio est irrita, fed folùm irritanda, c. ult. de Cleric. excom.

3. Privatio adminiftrationis licitæ Sacramentorum, ex eod. cap. ubi dicitur: *peccare conferendo Ecclefiaftica Sacramenta.*

Q 6. *Quanam funt Excommunicationes refervatæ Papæ, & Epifcopis?*

Resp. Circa hoc confuli debet propriæ Diœceſis Rituale. Hic tamen operæ pretium eſt explicare Excommunicationem contra percuffores Clericorum à Conc. Gener. Later. 2. can. 15. latam his verbis. *Placuit ut ſi quis ſuadente diabolo hujus ſacrilegii reatum incurrit, quod in Clericum vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo ſubjaceat; & nullus Epifcoporum illum præſumat abſolvere, niſi mortis urgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & ejus mandatum ſuſcipiat.*

1. Nemo cujuſvis ordinis, dignitatis, ſexûs, ſtatûs ab ea eximitur, ne impubes quidem rationis compos. Imò hanc incurrant mandantes, conſentientes, & conſulentes, effectu ſecuto, item non impediētes, ſi ex officio ad hoc teneantur, vel ſi potuerint impedire ſine damno periculo ſuo, & dolosè permiferint, c. 47. de ſent. excom. Item ratam habentes percuffionem ſuo nomine factam, etiam ſi non conſulerint nec mandaverint, c. 23. de ſent. excom. in 6. Item Clericus ſeipſum vulnerans ex malitia ſeu paſſione: ſecus ſi ex devotione.

2. Per

2. Per Clericum intelligitur quilibet primâ saltem tonsurâ initiatus, modo habitum gestet Clericalem, etiam conjugatus modò cum unica virgine, c. un. *de Cler. conjug. in 6.* per Monachum intelliguntur omnes utriusque sexûs religiosi c. 33. *de sent. excom.* etiam Laici conversi ibid. c. 5. *de sent. excom.* & novitii c. 21. eod. tit. in 6. Item Eremita subiectus alicui regulæ & Superiori Ecclesiastico & habitans in oratorio auctoritate Episcopi.

3. Instigante diabolo, hoc est, illicitè & injustè.

4. Per has voces, *manus violentas injecerit* intelligitur quævis actio corporalis, de se violenta, injuriosa, ac contumeliosa circa Clericum, vel Religiosum, aut res ei adhærentes, per se sufficiens ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam debitam tali personæ, sive fiat manu, sive baculo, gladio, lapidibus, &c.

Hinc ipso facto excommunicatus est 1. qui talem percutit, vulnerat, conspuat, evellit crines lacerat vestem, &c. ita ut actio sit gravior injuriosa. Idque etiamsi Clericus consentiat. Quia actio non idèò desinit esse injuriosa Ordini Clericali, in cujus favorem lata est excommunicatio, cap. 36. *de sent. excom.*
 2. Qui concludit aut violenter detinet in carcere, vel loco unde sine dedecore exire nequit.
 3. Qui persequitur, ut in flumen vel fossam incidat, equo decidat, &c. 4. Qui manus violentas injicit in equum, cui is insidet, occidendo

dendo, vulnerando, lædendo, sistendo per frænum, quæ actio est gravis in ratione contumeliæ, &c.

5. Hæc Excommunicatio non contrahitur.

1. Quando actio non est de se violenta, licet sit injusta, ut cum fur clam abscindit crumenam. Item si fiat sine violenta manuum injectione, ut cum verbis contumeliosis afficitur. 2. Si percussio sit jocosa, aut casualis, ut cum janitor vel apparitor arcens turbam, fortuito casu percutit Clericum in turba versantem, c. 3. *de sent. excom.* 3. Si nescias esse Clericum. 4. Si Prælati, Pater, Magister subditum in Minoribus constitutum correctionis causâ moderatè percutiat, habitâ ratione culpæ, quamvis ira accedat. Item qui alios è familia sua, vel propinquos in Minoribus constitutos leviter percussit, ut cohibeantur à suis violentiis, & scientiâ bonisque moribus imbuantur, c. 54. *de sent. excom.* imò Prælati, & Præceptor Ecclesiasticus potest in Majoribus constitutum correctionis & disciplinæ causâ castigare, c. 10. eod. Tit. modò per se, vel per alium si necessitas urgeat, castiget; non tamen per Laicum, alioqui contrahitur excommunicatio, c. 24. eod. 5. Si Clericus etsi culpabiliter percutiatur eo instanti, quo deprehenditur turpiter agens, hoc est actum quemvis impudicum exercens cum Matre, Uxore, Filia, vel Sorore percutientis: secùs, si cum alia. Item si quis Clericum percutiat, ad defendendam vitam aut bona sua, cum debita moderatione, c. 3. *de sent.*

de sent. excom. 6. Si percutiatur Clericus; qui à privilegio Canonis, excidit, v. g. Bigamus, vel qui ter monitus non gestat habitum Clericalem.

6. Duplex distinguitur Clerici percussio etiam mortalis. Alia dicitur enormis ac gravis, & talis censetur vel ratione valde magnæ gravitatis ipsius percussio; qualis est occisio, mutilatio, notabilis effusio sanguinis ex vulnere, carnis laceratio, dentium vel multorum capillorum evulsio: vel ratione eminentiæ personæ percussæ; ut si sit Episcopus vel Prælati, etiam si alapa tantum percutiatur.

Altera dicitur levis seu mediocris, scilicet comparatè ad enormem; & est ea, quæ nullam maculam, lacerationem carnis, mutilationem, copiosi sanguinis effusionem, nec dentium aut multorum capillorum evulsionem intulit, nec est contra Episcopum, Cardinalem, vel Prælatum, nec magnum scandalum parit.

1. Est reservata Papæ. 2. Episcopis, c. 17. *de sent. excom.* Prælati verò Religiosorum possunt absolvere suos se invicem percutientes, modò percussio non sit enormis. Quòd si Religiosus percussus non subiaceat eidem Superiori, percutiens debet à suo & percussi Prælati absolvi, c. 23. eod. Tit. Si Religiosus Clericum sæcularem percusserit, non potest absolvi nisi ab Episcopo, c. 21. *de sent. excom. in* 6. vel à Papa si percussio sit enormis.

CAPUT III.

De Interdicto.

Q. 1. **Q**uid & quotuplex est Interdictum?

Resp. **I**nterdictum est Censurâ, quâ prohibentur Officiorum divinorum celebratio publica & auditio, quædam Sacramenta, & Ecclesiastica sepultura.

Dividitur in locale, personale & mixtum. Interdictum locale est, quod directè fertur in locum, prohibendo ne supradicta in eo exercentur. Personale est, quod immediatè fertur in personam; ei prohibendo istorum exercitium & participationem, ubicumque existat. Mixtum est; quod & personam & locum immediatè afficit.

Duo priora subdividuntur in generale & particulare. Interdictum locale generale est illud, quo interdicitur locus aliquis communis, ut regnum, provincia, civitas, &c. Particulare est, quo interdicitur aliquis locus particularis, v. g. una Ecclesia, vel aliqua ex iis, quæ sunt in civitate. Personale generale, est illud, quo interdicitur aliqua hominum communitas, prout constituit unum corpus, ut omnes personæ regni vel civitatis. Particulare est illud, quo interdicitur una persona, vel plures personæ ut particulares.

Est etiam quædam partialis Interdicti species, quâ prohibetur ingressus in Ecclesiam, & si quis in tali interdicto sine pœnitentia moriatur

riatur, non debet in loco sacro sepeliri, c. 20. *de sent. excom. in 6.*

Sed circa hæc Interdicta notanda sunt sequentia.

1. Interdictum in urbem latum afficit etiam suburbia, & ædificia continentia, quamvis sint sub Jurisdictione seu temporali seu spirituali alterius, c. 17. *de sent. excom. in 6.* ne contemnatur interdictum, si populus in suburbiis posset divinis Officiis interesse. Item interdictum alicujus Ecclesiæ ad Cœmeterium & sacella ei contigua extenditur, *ibid.* At interdicto Cœmeterio non interdicitur Ecclesia ei contigua: nam accessorium sequitur principale, non vicissim.

2. Interdictum ab Episcopo in civitatem latum debet etiam ab exemptis servari. Trident. sess. 25. c. 12.

3. Interdicto generali locali non comprehenduntur personæ: unde incolæ civitatis interdictæ possunt interesse Sacro, & Officiis divinis in aliis locis. Et vicissim interdicto personali non comprehenditur locus, nisi exprimat. Hinc interdictis Clericis alicujus Ecclesiæ, non censetur ipsa Ecclesia interdicta, & exteri possunt in ea celebrare. Interdictum tamen locale est etiam personale respectu eorum, qui suâ culpâ fuerunt illius causa, ideoque non possunt etiam extra locum interdictum interesse divinis.

4. Interdicta aliqua communitate interdiciuntur singulæ ejus personæ etiam innocentes,

tes,

tes, sed hi solum quatenus sunt pars communitatis: quare si desinant esse membra illius, desinant esse interdicti: non item nocentes, c. 15. de sent. excom. in 6.

5. Interdicto populo non interdicatur Clerus, nec extranei qui ibi sunt negotiorum causa: & vicissim interdicto Clero non interdicatur populus, ex cap. cit. nec Religiosi, nisi qui ratione Officii Pastoralis censentur esse de corpore Cleri Sæcularis.

6. Ad Interdictum speciale personale requiritur culpa mortalis propria, cum hoc sit gravis poena, utpote privans magnis bonis spiritualibus. Ad locale autem, vel personale generale requiritur peccatum grave contumaciter admissum à capite, vel à præcipuis membris, licet reliqui culpâ vacent, ex eod. cap. quia hæc poena redundat in communitatem quam privat cultu divino publico.

7. Per privilegium absolvendi ab omnibus Censuris non intelligitur potestas tollendi Interdictum locale, aut personale generale; & neutrum potest tolli, nisi ab habente Jurisdictionem in foro externo in locum vel communitatem interdictam.

Q. 2. Quot sunt effectus Interdicti?

Resp. Tres sunt. 1. Est prohibitio celebrationis & auditionis divinorum Officiorum, per quæ intelliguntur Missa, Horæ Canonicæ, vel aliæ preces solemniter recitatæ, supplicationes, Benedictiones Nuptiarum, aquæ &c.

demum omnis actio ab Ecclesia ordinata ad cultum Dei, ut exercenda ejus nomine ab ejus Ministris.

Licitatamen est concio. Et tenentur Clerici interdicti Horas Canonicas privatim recitare. Imo, ex *c. alma. de sent. in 6.* Clerici & Religiosi non interdicti possunt & debent uti antea quotidie in suis Ecclesiis Missas & divina Officia celebrare; sed *submissâ voce*, januis clausis, exclusis excommunicatis ac interdictis, & non pulsatis campanis. Item permissur ut in Festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes & Assumptionis Beatae Virginis campana pulsentur, & januis apertis, alta voce divina officia solemniter celebrentur, exclusis excommunicatis, sed admissis interdictis. Modò qui causam interdicti ~~de~~ derunt, ad altare nullatenus appropinquent. Hoc privilegium extendit, Martinus V. ad Festum Corpus Christi, & ejus Octavam.

Est prohibitio receptionis & administrationis quorundam Sacramentorum, exceptis Baptismo, Confirmatione, & Pœnitentia, quæ conferri possunt etiam sanis quoties libuerit; non tamen excommunicatis & iis qui causam interdicti dedere, vel qui ad perpetrandum delictum, ob quod interdictum latum est, præbuerunt auxilium, consilium vel favorem; nisi prius satisfecerint ob delictum, vel de satisfactione cautionem dederint, *c. alma. cit.* Potest etiam ad personaliter interdictos deferri modo solito Eucharistia, si sint in probabili

bili mortis articulo, c. 11. *de pœnit.* quare tempore interdicti prohibentur duntaxat Eucharistia danda Laicis sanis. Ordinatio, Extrema Unctio, quæ tamen secundum varios conferri potest infirmis, qui nequeunt alia Sacramenta suscipere, quia tunc est necessaria, & Benedictio Nuptialis. Quo ad Sacramentum Matrimonii, juxta multos licitè & validè contrahitur in omnibus Interdictis.

3. Est prohibitio Ecclesiasticæ sepulturæ, quæ in interdicto locali extenditur ad infantes & amentes. Si tamen interdictus jam sit humatus in loco sacro, quamvis illicitè, non est exhumandus. Clerici, autem qui non sunt specialiter interdicti nec interdictum violaverunt, possunt sed sine cantu & campanarum pulsu sepeliri in loco sacro interdicto, sed non specialiter, c. 11. *de pœnit.* Laici verò, qui non sunt personaliter interdicti, nec causam culpabilem interdicto dederunt, sepeliri possunt in loco sacro non interdicto.

Porro qui ob interdictum humatus est in loco profano, eo finito transferendus est in locum sacrum; modò non fuerit specialiter interdictus, nec causam interdicto dederit.

Q. 3. *Quenam sunt pœnae violentium Interdictum?*

Resp. 1. Peccant mortaliter, nam præceptum Ecclesiæ violant in re gravi. 2. Qui illud violat exercendo actum proprium Ordinis, fit irregularis, c. 18. & 20. *de sent. excom.*

Rr 2

in 6.

in 6. 3. Excommunicationem Papæ reservatam incurrunt Domini temporales compellentes Clericos ad celebranda publicè Officia in loco interdicto, vel impediens ne publicè excommunicati aut interdicti exeant tempore Officiorum. Item ipsi interdicti post monitionem non exeuntes, Clement. 2. de sent. excom. 4. Qui interdictos extra casus concessos scienter sepeliunt in loco sacro, contrahunt excommunicationem Episcopo reservatam, Clement. 1. de sepult. 5. Excommunicantur Religiosi etiam exempti, qui non servant interdictum generale locale à Papa vel Ordinario latum, quando servatur à Matrice Ecclesia, vel à Parochiali loci in quo habitant, Clement. 1. de sent. Excom.

Q. 4. Quid est Cessatio à divinis?

Resp. Est Ecclesiastica prohibitio, quâ Clerici sub mortali cessare debent à celebratione Officiorum divinorum, & administratione Sacramentorum; nisi quatenus necessitas postulat. Fit in signum gravis doloris ab Ecclesia concepti, ob gravem aliquam injuriam sibi vel honori divino illatam, & per modum justæ defensionis. Eosdem fermè effectus habet quos interdictum. Non est tamen Censura, cum non sit pœna medicinalis: unde ejus violatio, licet sit mortalis, non inducit Irregularitatem. Religiosi eam violantes incurrunt excommunicationem, *Clement. de sent. excom.*

CAPUT

CAPUT IV.

De Suspensione.

Q. I. *Quid est quatuorplex est?*

Resp. I. **Q**uod suspensio est Censura Ecclesiastica, quâ Clerico prohibetur usus Ecclesiastici Officii, vel Beneficii, vel utriusque: sive quâ Clericus privatur exercitio potestatis, quæ ei competit ratione Officii Clericalis, vel Beneficii, vel utriusque.

Resp. II. Multiplex est suspensio: nam alia est ab Officio, per quod intelligitur potestas Ordinis & Jurisdictionis: unde est suspensio ab exercitio Ordinis & Jurisdictionis; alia à Beneficio; & alia demum ab Officio simul & Beneficio.

Item alia est ab Ordine tantum, quâ Clericus privatur solum usu suorum Ordinum, ita ut ei non liceat Missam celebrare, Sacramenta ministrare, fungi munere Diaconi vel Subdiaconi; alia à Jurisdictione tantum, quâ Clericus privatur solum usu Jurisdictionis, ita ut non possit licitè Censuras ferre, instituere, delegare ad munia Sacerdotalia, &c. & alia à Beneficio tantum, quæ privat solum fructibus Beneficii. Hæ tres Suspensiones possunt esse vel in totum, vel in partem; nam suspensio potest esse tantum à parte Officii, seu aliqua tantum functione sive ordinis sive Jurisdictionis.

Denique suspensio alia fertur ad certum

Rr 3

tem-

tempus, vel sub conditione; alia absolute & sine determinatione temporis; alia ob culpam merè præteritam, vel in perpetuum, vel ad certum tempus, quo transacto per se ipsam expirat: verum hæc non est propriè Censura, cum non sit medicinalis, sed est mera poena spiritualis: unde non indiget monitione: quia non requirit contumaciam.

Observanda sunt Sequentia.

1. Ut cognoscatur qualis & quanta sit Suspendio, consideranda sunt verba quibus fertur, & quæ in hac materia utpote odiosa debent strictè accipi.

2. Suspendus ab Officio simpliciter, non censetur suspendus à Beneficio, nec contra, ex c. 10. de purgat. canon. & c. 14. de vita & honest. quia sunt pœnæ diversæ, & à se invicem separabiles. Unde ex communi, is licitè percipit fructus Beneficii, modò per alium suppleat Beneficii munera, quæ non potest exercere; ad quod tenetur, cum retineat titulum & onera Beneficii, alioqui non potest eos percipere; quia non conferuntur, nisi propter Officium. Distributiones autem non potest percipere nec retinere; quia non conferuntur nisi his, qui per se ministrant. 3. Quando in Suspensione exprimitur pars Officii, non est suspendus ab altera. Si autem dicatur Suspendus ab Officio simpliciter, hoc est, sine addito, privatus est ab omni exercitio tam Ordinis quàm Jurisdictionis, ut constat ex Jure, usu à seculo communi; nam ad Officium Clericale perti-

pertinent ea, quæ sunt Ordinis & Jurisdictionis. Dico, *simpliciter*, nam Suspendio interdum fertur ab aliquo determinatè officio, cum addito, ut ab Officio Pontificali, vel Parochiali, vel Sacerdotali. Et tunc suspendio non prohibetur exercitium alterius Officii, quod non includitur in Officio prohibito.

4. Suspendus ab Ordine simpliciter, non idè à Jurisdictione suspenditur, nec è contra: quia ordo est quid distinctum à Jurisdictione, neque est illi necessario annexus. Hinc suspendus ab Ordine simpliciter, potest exercere omnes actus Jurisdictionis ad ordinem non pertinentes, v. g. Episcopus sic suspendus potest alteri delegare potestatem absolvendi à peccatis, quamvis ipse non possit absolvere. Item suspendus à Jurisdictione simpliciter, non est suspendus ab actibus Ordinis, qui Jurisdictionem non requirunt: unde potest facere Sacrum, sed non absolvere.

5. Suspendus ab Ordine Superiore non est suspendus ab inferiore, v. g. suspendus præcisè à Sacerdotio non est suspendus à Diaconatu & aliis inferioribus: nam qui prohibet majus, non censetur prohibere minus. E contra suspendus à minore ordine, suspendus quoque est à majore; quia cui non licet quod minus est, non licet quod majus est.

6. Suspendus à Beneficio simpliciter censetur suspendus ab omnibus Beneficiis, nisi sensus expressè restringatur. Suspendus verò simpliciter, intelligitur ab Officio & Beneficio

Rt 4

simul;

simul; nam locutio indefinita æquivalet universali.

Q. 2. *Quinam sunt effectus Suspensionis?*

Resp. I. Suspensus ab Officio etiam occultus. 1. Peccat mortaliter, si exerceat actum sive ordinis sive Jurisdictionis: quia violat prohibitionem Ecclesiæ in re gravi: idque ubicumque exerceat; nam Censurâ contracta sequitur reum ubicumque sit. Ita commun. etiamsi suspensio, lata sit à proprio Episcopo, quia est præceptum personale, immediatè respiciens personas, easque obligans extra territorium. Actus tamen Ordinis à Jurisdictione non pendentés sunt validi: quia Ecclesia non potest tollere potestatem Ordinis, sed solum ejus exercitium prohibere. Actus verò Jurisdictionis sunt invalidi, si suspensus sit nominatim denunciatus; quia privatur actuali Jurisdictione: sed validi sunt, si non sit denunciatus, ex constit. Martini V. *Ad evitandum.*

2. Illicite Beneficium novum reciperet, & ei conferretur: quæ collatio est saltem irritanda, ex c. 8. *de consuet.* quia qui privatus est aliquo actu vel munere, est etiam privatus susceptione eorum quæ ad talem actum vel munus ordinantur. Sive, quod idem est, cui prohibetur actus vel munus aliquod, ei quoque prohibentur ea quæ ad talem actum vel munus ordinantur, ex c. ult. *de Clerico excom.*

3. Suspensus fit irregularis, si exerceat functiones Ordinis proprias, quæ competunt Cleri-

Clericis, c. 1. de sent. & re judic. in 6. ex Conc. Gener. Lugdun. Secus, si exerceat tantum ea quæ sunt Jurisdictionis, vel quæ Laici possunt præstare, ut si canat Epistolam sine manipulo.

Resp. II. Suspensus à Beneficio licet occultus privatur omnibus suorum Beneficiorum fructibus, quibus continentur distributiones quotidianæ, utpote pars fructuum, ita ut non possit eos licitè percipere, & receptos teneatur restituere ante omnem sententiam: nam Censura impedit eorum acquisitionem, unde ad eum non pertinent. Nemo autem retinere potest quod suum non est. Tenetur nihilominus Horas recitare, & alia onera Beneficii præstare; quia hæc obligatio annexa est Beneficio quod retinet; nec eâ liberatur ob privationem fructuum, quæ ei in pœnam culpæ justè imponitur, remanente onere; Censura enim non tollit onus in detrimentum Ecclesiæ & fundatorum.

Non videtur tamen privari jure eligendi, præsentandi, conferendi Beneficium, &c. sibi competentè ratione Beneficii à quo suspensus est: quia electio & activa, præsentatio, collatio non sunt propriè loquendo fructus Beneficii, sed actus Officii tali Beneficio annexi: in materia autem pœnali verba sumi debent in sensu proprio & stricto.

Q. 3. A quo, & quomodo tolli potest Suspendio?

Resp. I. A suspensionibus, etiam si in Jure reservatæ non sint, non possunt Parochi, neque

Rr 5

alii

alii vulgares Confessarii absolvere, nisi speciale privilegium, vel delegatam potestatem acceperint à Papa, vel ab Episcopo, si non sint specialiter reservatæ Papæ.

Resp II. Si Suspendio absolutè & sine determinatione temporis inflictâ sit ob contumaciam, tollitur per solam absolutionem. Si autem lata fuerit ad certum tempus, v. g. triennium, vel sub conditione; transactò tempore, vel conditione impletâ, suspensio cessat per se ipsam sine alia absolutione. Si vero imposita sit in perpetuum, ob culpam præteritam, tanquam mera pœna, tollitur solum per dispensationem seu relaxationem Prælati, vel ejus delegati: quia non est Censura.

Q. 4. Quibus casibus usitatoribus incurritur Suspendio ipso jure?

Resp. Sequentibus. 1. Qui Ordines sacros recipiunt vel ab alieno Episcopo sine dimissoriis vel à proprio in aliena Diœcesi, vel confictò titulo, vel per saltum, vel in Censura, vel extra tempora à jure statuta, vel sine legitima ætate, aut facultate, vel post Matrimonium contractum licet non consummatum: item qui furtivè ordinantur, hoc est, qui non approbati inter ordinandos irrepserunt, aut alium in sui locum substituunt examini; hi omnes suspensi sunt ab executione Ordinum, etsi Ordinem aliquem exerceant, fiunt Irregulares.

2. Qui eodem die duos sacros Ordines recipit.

3. Or-

3. Ordinans & Ordinatus Simoniacè est suspensus ab Ordinibus.

4. Ex Trid. sess. 24. c. 1. Parochus vel alius Sacerdos jungens sponfos alterius Parochiæ, sine illorum Parochi licentia.

5. Occupantes bona, vel census Ecclesiæ, Beneficij, vel alterius pii loci.

6. Simoniaci, Sodomiam exercentes, provocantes ad duellum vel acceptantes, &c.

7. Apostata à Religioso Ordine, præsertim si in Apostasia recipiat Ordines.

Not. Episcopi ex privilegio non incurrunt suspensionem, nec interdictum lata à jure, nisi eorum fiat expressa mentio, ita statuit Innoc. IV. in Conc. Gener. Lugdun. & refertur, c. 4. de sent. excom. in 6.

Q. 5. Quomodo Depositio & Degradatio differunt a suspensione?

Resp. Depositio est pœna, per quam Clericus privatur omni Officio & Beneficio Ecclesiastico in perpetuum, sine spe recuperationis, retento solo privilegio Canonis & fori; ita ut neque ab ullo percuti, nec trahi possit ad Tribunal. sæculare. Degradatio verò est pœna, per quam quis solemniter privatur in perpetuum non solum omni Officio & Beneficio Ecclesiastico, sed etiam privilegio Clericali.

Hæ pœnæ, differunt à Suspensione. 1. Quia non sunt Censuræ, cum non sint pœnæ medicinales, sed merè vindicativæ, utpote inflictæ in perpetuum. 2. Qui privant ipsâ potestate
seu

seu ipso Officio & Beneficio: Suspendio verò privat tantum usu Officii, & fructibus Beneficii. Depositus tamen & degradatus non privantur potestate Ordinis, quem semper possunt validè, licet illicitè, exercere, si non requiratur jurisdictionem.

CAPUT V.

De Irregularitate.

Q. I. **Q**uid est Irregularitas?

Resp. **Q**uid est Irregularitas? Est impedimentum Canonicum, quo prohibetur susceptio Ordinum, & eorum exercitium. Sive est inhabilitas jure Canonico inducta, impediens susceptionem Ordinum, & susceptorum exercitium. Differt à Censura, quòd hæc sit pœna medicinalis ob culpam inflicta, & ad emendationem delinquentis ordinata. Irregularitas verò immediatè, & primariò statuta sit, non ad puniti-
nem emendationemve delinquentis, sed ob honorem sacri ministerii, qui postulat, ut qui ad altaris Ministerium assumuntur, sint, & integri corpore, & animo puri: unde non necessariò supponit culpam, ut Censura. Fertur tamen aliquando per modum pœnæ vindicativæ, sed secundariò, quatenus ob delicti maculam aliquis censetur indignus sacro Ministerio, ob cujus reverentiam primariò infligitur.

Porro

Porro nomine Ordinum hic intelligitur etiam prima Tonsura, ut constat ex praxi Ecclesie, & communi Doctorum sensu: quia nempe est dispositio ad Ordines.

Circa irregularitatem notanda sunt sequentia.

1. Nulla Irregularitas est ab homine, sed omnis est a jure universalis, ac Papali, ex c. 18. *de sent. excom. in 6.* ubi Bonifac. VIII. declarat per celebrationem in Ecclesia polluta non fuisse contractam irregularitatem, *cum id*, inquit, *non sit expressum in jure*, scilicet communi: quia cum irregularitas sit lata primario per modum impedimenti canonici ob decentiam, ac reverentiam sacro altaris ministerio debitam, hæc impedimenta debent esse eadem in tota Ecclesia, sicuti debita altaris ministerio reverentia ac honor communis est toti Ecclesie.

2. Irregularitas contrahitur ante omnem sententiam, etiam ob defectum vel crimen occultum, & non tollitur per absolutionem, sed per dispensationem in hunc modum. *Dispensato tecum super irregularitate, quam incurristi ob talem causam. Et habilem reddo, Et restituo te executioni Ordinum & Officiorum tuorum, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Ita Rituale Romanum.

3. Potest quis pluribus Irregularitatibus etiam ejusdem speciei, detineri ob idem factum pluries commissum. Quare obtinens dispensationem irregularitatis cum expressione alicujus causæ, non censetur dispensatus in omnibus

nibus aliis irregularitatibus contractis ex alia causa non expressa, nisi Superior intendat generaliter dispensare; nam una irregularitas potest sine alia auferri, sicut potest sine illa induci.

4. Clericus irregularis licitè obire potest omnia munera sacra, quæ Laico competere possunt, ut in Ecclesia canere, celebranti ministrare, Sacramenta recipere, exceptâ Ordinatione.

5. Ignorantia invincibilis solius irregularitatis, etiam ex delicto, juxta communem, non excusat ab illa: quia irregularitas non est pœna medicinalis requirens contumaciam; sed est quædam macula & inhabilitas annexa à Jure non ad emendationem, sed ob reverentiam sacris Mysteriis debitam.

Q. 2. Quinam sunt effectus Irregularitatis?

Resp. Duo. 1. Graviter illicita reddit suspensionem Ordinum, etiam primæ Tonsuræ, & eorum usum, non tamen invalida. Unde peccat mortaliter, qui in irregularitate recipit vel exercet Ordinem: quia violat præceptum Ecclesiæ in re gravi ad Religionem pertinente. Idem dic, si recipiat primam Tonsuram, quia est res gravis: nam constituit hominem in statu Clericali, & reddit capacem Beneficii ac Ordinis, ex c. ult. de tempor. Sc. in 6 Nullam tamen aliam pœnam ipso facto latam incurrit: quia nulla talis in jure contra irregularitatis violatores decernitur.

Porro

Porrò non prohibetur usus jurisdictionis, quæ exerceri potest sine actu Ordinis. Hinc Parochus irregularis potest delegare ad Sacramenta suis Parochianis ministranda, quamvis ei non liceat illa ministrare. Validè tamen absolvetur, cum non privetur potestate Ordinis nec jurisdictionis.

2. Inhabilem reddit ad Beneficium recipiendum, si sit totalis, ita ut collatio facta irregulari, saltem qui non potest omnia ejus munia obire, sit nulla, ex c. 2. *de cler. pugnans* & c. 18. *de sent. excom. in 6.* ubi dicitur esse ineligibilis. Quia Beneficium datur propter officium, & ad hoc ex se ordinatur; cum ergo irregularis sit inhabilis ad officia exercenda, est etiam inhabilis ad Beneficia recipienda. Quare qui in irregularitate Beneficium recipit, non potest illud retinere sine nova collatione, nec fructus ejus percipere. Idem dicitur de Dignitate & Prælatu regularium, ex c. 12. *de pœnis*. Clericus autem per irregularitatem non privatur Beneficio ante obtento, nec ejus fructibus, modò recitet horas & alia munia per alium exerceri curet, ex c. 5. *nec clerici vel mon.* debet tamen Beneficio privari. *ibid.* ex c. 10. *de excess. Prælat.* Imo sponte illud resignare, si dispensatio brevi tempore impetranda non sit, quia Beneficium retinere non debet, qui per se ipsum non potest officium ullum vel præcipuum præstare.

Q. 2. Quotuplex est Irregularitas?

Resp. Dividitur 1. in eam quæ est ex defectu

ctu

Etia, scilicet inculpabili; & in eam quæ est ex delicto. 2. In totalem, quæ omnium Ordinum susceptionem & usum impedit; & in partialem, quæ tantum aliquem actum Ordinis impedit.

Q. 4. Quenam sunt irregularitates ex defectu?

Resp. Sequentes. 1. Est ex defectu animi, five rationis, sciennæ, & fidei obfirmatæ, propter quem irregulares sunt 1. pueri, amentes, furiosi, energumeni, lunatici. 2. Illiterati, seu non habentes doctrinam necessariam, c. 1. dist. 36. 3. Neophyti, seu adulti ad fidem recens conversi à Paganismo aut Judaismo, c. 1. dist. 43.

2. Est ex defectu corporis, ex quo irregularis est, quicumque talem habet corporis defectum, deformitatem aut morbum, ut vel non possit absolutè, vel non nisi cum magna indecentia, vel periculo, vel spectantium horrore aut offensione exercere actus Ordinum, *ex tit. de corpore vitiatis, & tit. de Clerico egrot. & ex dist. 55.* in dubio autem num deformitas vel indecentia sit sufficiens, Episcopi est iudicare, c. 2. *de corpore vit.*

Hinc irregulares sunt 1. Cæcus, surdus, & enormiter claudus, ut si nequeat sine baculo vel pede ligneo ire ad altare. 2. Carens naso, manu, pollice vel indice. 3. Carens uno oculo cum notabili deformitate; secus si habens duos oculos, dextro non videat, vel etiam juxta multos sinistro, modò Canonem Missæ
fine

sine indecenti faciei conversione legere possit. 4. Leprosus, deformiter gibbosus, aut facie maculatus. 5. Morbo caduco laborans qui tamen si ordinatus sit, & intra annum eo morbo non laborarit, potest susceptos Ordines exercere. Si verò rarò & sine clamore ac spuma labore, potest celebrare cum Sacerdote jejuno, qui deficiente ipso suppleat sacrificium.

Cæterùm corporis vitium occultum non inducit irregularitatem, nisi in tribus casibus. 1. Si quis membrum, vel partem membri absque justa causa sibi amputarit, c. 2. dist. 33. 2. Irregularis est, qui Eunuchus propriâ culpâ factus est. Secus, si à natura, vel sine sua culpa, c. 3. *de corpore vitiat.* 3. Hermaphroditus etiam occultus, quia est monstrosus. Imo si magis aut æque participet femineum sexum est jure divino incapax Ordinis & caracteris, quia est magis aut tam fœmina quam vir: fœmina autem non est capax caracteris Ordinis. Est etiam arcendus à Professione religionis ob periculum libidinis & scandali.

Not. Habens corporis defectum impediens susceptionem Sacerdotii, est irregularis ad reliquos Ordines inferiores & sacros, quia hi ad illud ordinantur. Sed si id accidat post susceptum Sacerdotium, fit tantùm irregularis quoad functiones ad quas est inhabilis, non ad alias: sic Sacerdos qui amisit pollicem vel indicem, vel oculos, fit irregularis quoad ce-

lebrationem Missæ, non quoad auditionem Confessionum.

3. Est ex defectu libertatis, ob quem excluduntur ab Ordinibus 1. Mancipia, nisi prius à dominis libertate donati fuerint. 2. Curiales, hoc est, qui ex officio negotiis sæcularibus implicantur, ut Procuratores, Advocati, Notarii, Milites, quamdiu tale Officium habent, *c. 4. nec Clerici vel mon.* 3. Qui obligantur ad ratiocinia reddenda, non debent ordinari nisi post deposita onera, & reddita ratiocinia, *ex c. un. de obligat. ad rat.*

4. Est ex defectu natalium, ob quem irregulares sunt omnes illegitimi, etiam occulti, sive spurii, sive naturales, *c. 1. de filiis Presb. & in 6 eod. tit.* Idque ob indecentiam moraliter in prole resultantem, & ob periculum incontinentiæ ex imitatione paterna. Excipe, nisi filii naturales legitimati sint per subsequens Matrimonium, *c. 6. qui filii sint legit.* aut nisi habeantur in jure pro legitimis, ut qui nati sunt ex Matrimonio invalido illo quidem, sed in facie Ecclesiæ bonâ fide, saltem ex parte unius contrahentis inito, quamvis postea impedimentum aliquod dirimens deregatur; nam legitimi habentur, *c. 14. eod. tit.*

Per solemnem Religionis Professionem deletur hæc irregularitas quoad Ordines suscipiendos, non tamen quoad Prælaturam, *c. 1. de filiis Presb.* Porrò filii naturales sunt ii, qui nati sunt ex personis solutis, inter quas tem-

pore

pore conceptionis vel nativitatis nullum erat impedimentum dirimens. Spurii sunt ii, qui nati sunt ex personis inter quas tempore conceptionis vel nativitatis erat impedimentum dirimens.

5. Ex defectu Sacramenti, seu significatio- nis, est Bigamia seu Matrimonii multiplicatio, etiam ante Baptismum contracta, ex c. 1. 2. & 3. de Bigam. Quippe Eucharistia est Sacra- mentum unionis Christi cum Ecclesia unica sponsa sua, quæ conjunctio una est, unus est enim sponsus & una sponsa. At Bigamus non repræsentat perfectè hanc unionem, cum car- nem suam in plures uxores diviserit. Hujus irregularitatis rationes sunt 1. Ob Sacramenti defectum c. 5. de bigam. 2. Quia nimis pro- pensus ad luxuriam præsumitur, qui pluries contraxit. 3. Quia Bigamus non potest faci- lè cæteros hortari ad continentiam, quam de eo difficilè præsumunt, c. 4. dist. 26.

Est autem triplex Bigamia, quæ inducit irre- gularitatem, scilicet vera, interpretativa, & similitudinaria. Bigamia vera est ea, quâ quis duas uxores legitimè & successivè duxit, & cum iis Matrimonium consummavit. Inter- pretativa est ea, quâ aliquis ex juris interpre- tatione habetur Bigamus, quamvis cum dua- bus non contraxerit. Hac bigamiâ laborat, qui viduam duxit aut mulierem ab altero cor- ruptam, & cum ea jam facta uxore sua Matri- monium consummavit, c. 9, dist. 34. Item

qui virginem quidem duxit, sed eam uxorem factam cognoscit post commissum ab ea adulterium. Non est tamen bigamus: nec irregularis, qui prius à se corruptam ducit, neque qui ante vel post Matrimonium, vel in ipso fornicatus est aut adulteratus, quia in nullo jure id expressum est. Bigamia similitudinaria est ea, quâ quis post solemnem Religionis Professionem, vel post sacrum Ordinem susceptum attentavit Matrimonium, etiam cum virgine, & copulam habuit, c. 4. *de Bigam.*

6. Ex defectu lenitatis, ex quo irregularitatem contrahit quilibet baptizatus qui voluntariè & proximè, licitè justè, concurrat ad hominis necem aut mutilationem, aut etiam accelerationem mortis effectu secuto. Censetur autem hic proximè concurrere, qui ex lege, officio, vel ex intentione, vel per actum de se ordinatum ad necem, aut mutilationem concurrat, sive in judicio, sive in bello offensivo. Quod ideo statuit Ecclesia, quia Sacerdos, qui personam Christi in sacro altari gerit, ejus mansuetudinem imitari debet: Christus autem mitissimus fuit, & neminem unquam læsit, sed mortem pro omnium salute subiit; suosque Ministros misit sicut oves in medio luporum, suâ patientiâ, & mansuetudine convertendorum in agnos. Et quia Sacerdos est minister Sacramenti unionis, & vivificationis.

Hinc 1. irregulares sunt iudex ferens sententiam mortis vel mutilationis, ejus Assessor;

DE CENSURIS.

res; & omnes ministri justitiæ, ad eam aucto-
ritate publicâ concurrentes ut Notarius, Scri-
ba, recipiens & signans testimonium testium,
vel sententiam judicis, Accusator, Testis, Ad-
vocatus, & Procurator Regius vel accusatoris,
(non Rei) satellites, executores sententiæ, ut
tortor ejusque famulus actu concurrens; &
fabricantes furcam ad aliquem in particulari
suspendendum.

Sed non sunt irregulares, qui remotè tan-
tùm ad sententiam sanguinis, vel ejus execu-
tionem concurrunt, ut 1. Princeps condendo
leges capitales, constituendo judices vel alios
Ministros justitiæ, aut etiam præcipiendo ut
super facto aliquo particulari inquisitio & ju-
stitia fiat. 2. Episcopus Degradatum tradens
Brachio Sæculari: sed debet juxta Canones
pro eo intercedere, ut citra sanguinem punia-
tur. 3. Confessarius hortans reum ad faten-
dam veritatem, & ad obsequendum sententiæ
justæ; vel generatim dicens puniendos esse
malefactores. Censeretur tamen causa pro-
xima mortis, ideóque irregulari, si quid face-
ret aut diceret, ex quo mors alicujus in parti-
culari sequeretur, aut acceleraretur, v. g. si
diceret hunc reum esse morte plectendum.
Possunt tamen interdum aliqui proximè co-
operantes excusari ab irregularitate propter
indeliberationem, aut semi-plenam adverten-
tiam: quia tunc cooperatio non est sufficien-
ter voluntaria ad actum humanum; ut si Con-
fessor

fessor indeliberatè dicat, properemus, vel instiget jumentum quo reus vehitur: nam ad irregularitatem hanc contrahendam requiritur actus simpliciter humanus ac plenè deliberatus, ex *Clement. de Homic.* ibi: *Si furiosus aut infans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit.*

5. Irregulares non sunt, qui infirmum verberando, erigendo, jusculum ei præbendo, in alium locum transferendo, &c. mortem ejus præter intentionem accelerant, si id prævidere non poterant; in hoc enim nullus est defectus lenitatis.

Hinc 2. Fit irregularis, qui in bello offensivo licet justo quempiam manu propriâ occidit vel mutilat. Secus, si tantum cooperetur, v. g. custodiendo sarcinas, hortando in genere ad fortiter pugnandum, &c. Quòd si bellum sit injustum, irregulares sunt etiam ii, qui alios suâ præsentia audaciores efficiunt. Item in bello merè defensivo justo, & necessario ad defensionem Reip. juxta multos irregularitas contrahitur, ex c. 24. *de homic.* sed eam non incurrit, qui injustum in vasorem pro defensione vitæ suæ occidit aut mutilat, cum moderamine inculpatæ tutelæ, *Clement de homic.* item nec Clericus accusans alium de injuria sibi in se vel in suis rebus illata, fit irregularis, licet reus morte plectendus sit, modò expressè protestetur, se nullam capitis aut mutilationis poenam intendere, c. 2. *de Homic. in 6.* alioquin, ut
ibi

ibi dicitur, *Si Clerici de suis malefactoribus taliter conqueri non auderent, daretur plerisque materia trucidandi eosdem, & ipsorum bonaliberè deprecandi.* Secùs, si occidat vel mutilet in defensionem vitæ alterius innocentis, etiam Patris, cum debita moderatione: nam quamvis non peccet, incurrit irregularitatem ex defectu lenitatis; quia quoad hoc Clemens V. juri antiquo non derogavit: nam eum solum eximit ab irregularitate, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat in vasorem. Stat autem Regula generalis pro iis quæ non excipiuntur.

7. Est ex defectu bonæ famæ, seu ex infamia, Infames enim sunt irregulares, c. *Infames.* 6. q. 1.

Duplex autem est infamia, juris scilicet & facti. Infamia juris est ea, quæ imponitur Jure seu Canonico seu Civili, ex cit. can. Infamia facti est publica notitia, seu opinio commissi criminis per quod fama hominis spectatis personæ qualitate & statu apud prudentes graviter læditur; quamvis crimen illud per leges non notetur infamiâ, sic infames sunt Clerici ebriosi.

Infamia juris iterum duplex est, alia quæ per legem ipso facto inducitur; alia quæ oritur ex sententia, quâ Judex damnat ad pœnam infamantem valdè gravem, ut virgis cadi, ignominiosè traduci, ad triremes vel exilium damnari.

§ s. 4.

Porro.

Porrò irregularitas ex infamia facti tollitur absque dispensatione per publicam, & constantem vitæ emendationem, quæ prioris vitæ maculas non solum coram Deo, sed etiam in opinione hominum absterferit, ex c. 54. *de testib.* irregularitas verò ex infamia ipso jure vel per judicis sententiam contracta ob crimen notorium, non tollitur nisi per dispensationem.

Q 5. *Quenam sunt Irregularitates ex delicto?*

Resp. Sequentes. 1. Est ex iteratione Baptismi, ob quam sunt irregulares scienter rebaptizatus, rebaptizans, qui rebaptizanti ministrat; item qui extraneceffitatem permittit se ab hæretico baptizari.

2. Ex illicita susceptione, vel usu Ordinis, quam incurrunt. 1. Qui furtivè suscipit Ordines, hoc est, qui non examinatus, vel non admissus, vel alio pro se ad subeundum examen submisso, dolosè se ingerit inter ordinandos. ex Tit. *de eo qui fert.* 2. Qui post contractum Matrimonium licet non consummatum ordinatur invitâ uxore, *extrav. antiquæ. devot.* 3. Qui in excommunicatione majore suscipit Ordinem sacrum, c. 32 *de sent excom.* 4. Qui exercet actum proprium Ordinis quem non habet, ex c. 1. & 2. *de Cler. non ordin.* ut si Clericus in Minoribus constitutus canat Epistolam cum manipulo, secus, si sine manipulo;

lo; quia sic interdum canitur à Laicis. 5. Qui ligatus excommunicatione majore etiam occulta, aut suspensione, aut interdicto exercet actum proprium Ordinis sacri quem habet, ex c. 1. & c. 20. *de sent. excom. in 6.* idem de exercitio Ordinum minorum docet Navar. dicens esse communem, & Fagnan. id probat in c. *Si quis Presbyter.* 6. Qui celebrat in loco interdicto, c. 18. *de sent. excom. in 6.*

3. Est ex homicidio & mutilatione culpabiliter & injustè commissis, sive physicè, moraliter, aut mandato, consilio, precibus, vel auxilio, favore, &c. sive etiam negativâ cooperatione, non impediendo cum ex Justitia quis tenetur impedire. ex *dist. 50.* & ex *Tit. de Homicid. & de sent. excom.*

Hæc contrahitur 1. Ob homicidium voluntarium in sensu Canonum, quod scilicet est in se directè volitum, vel in causa ita propinqua, ut moraliter impossibile sit, eam velle & non velle homicidium. Quòd si plures communi consilio invadant, omnes sunt irregulares, quamvis unicus percusserit.

2. Ob homicidium casuale culpabile, quod contingit, cum quis nec necem nec mutilationem intendit, nec secuturam prævidit; sed vel prævidere potuit, vel debitam diligentiam non adhibuit ne accideret, vel dedit operam rei illicitæ & periculosa, ex quâ mors præter intentionem secuta est, quantamcumque dili-

gentiam

gentiam aliunde adhibuerit, ex Tit. *de Homic. volunt. vel casual.*

Secundum varios non contrahitur ob homicidium secutum ex re illicita, sed nullatenus periculosa, modò debita diligentia adhibita sit; eò quòd tunc illud nullo modo sit voluntarium, nequidem in causa, utpote nullum ejus periculum probabile deferente. Alii tamen censent contrahi ob mortem alterius ex qualibet actione illicita secutam, probantque ex variis Canonibus. Quare tutius est petere dispensationem.

Porro constat nullam contrahi irregularitatem, si homicidium sit omnino & absolute casuale, quando nempe casu præter intentionem sequitur ex actione licita; modò debita diligentia, ne eveniret, adhibita sit: quia ubi nulla in homicidio casuali præcessit culpa, nulla sequitur irregularitas, ex c. 9. *de Homic. & aliis.* Secus, si debita diligentia adhibita non fuerit, ex c. 12. eod. Tit.

Idem est de mutilatione voluntaria & casuali ac de homicidio, cui in Jure æquiparatur, ex c. 4. *de raptor.* & c. ult. *de Homic. in 6. & Clement.* eod. Tit. Est autem mutilatio abscissio membri vivi. Membrum verò ex communi est pars corporis, quæ proprium habet Officium distinctum ab aliis partibus; ut manus habet Officium palpandi, oculus videndi, pes gradiendi, &c. non autem dentes, capilli, &c. de digito negant multi, affirmat Layman. & meri-

merito: qui enim partem cujuslibet digiti sibi culpabiliter abscindit, fit irregularis, c. 6. dist. 55.

4. Ex Apostasia à fide, vel hæresi, etiam externa etsi occulta, ut docent Navar. Suarez, Sanchez, Bonac. & alii communiter apud illos: quia irregularitas crimini ipsi hæreseos & non solum infamiae inflicta est. Nec jura distinguunt inter hæresim publicam & occultam, ut cap. 2. de hæret. in 6. & c. *Saluberrimum*. I. q. 7.

5. Ex gravibus criminibus notoriis, quæ à Jure annexam habent infamiam: qualia sunt Simonia, crimen Læsæ Majestatis, adulterium, incestus, Sodomia, concubinatus, perjurium in judicio, maleficium, &c. item ex Trident. raptus mulieris, vel illius favor, nec non duellum.

Sed hæc irregularitas non contrahitur si crimen sit occultum, ex c. 4. & ult. de temp. ordin. nam est immediatè ex infamia, radicaliter verò ex delicto. Et quamdiu crimen est occultum, delinquens non est infamis, cum integram famam retineat apud homines, infamia enim est publica opinio prava de vita & moribus alicujus.

Porro dicuntur Hæretici eorumque Filii ad fidem conversi non haberi irregulares in Gallia, nec in Germania, ubi Hæretici tolerantur.

Not. Ad contrahendam irregularitatem ex dilecto

delicto requiritur culpa mortalis, & exterius consummata: quia irregularitas est poena gravissima, de se perpetua, & difficile solubilis, ideoque non contrahitur nisi propter culpam gravem ac mortalem: alioqui non esset delicto commensurata.

Q. 6. An in dubio aliquis debet se gerere pro Irregulari?

Resp. I. In dubio Juris, quando scilicet lex est ita obscura, ut de ejus sensu peritiores inter se dissideant, vel quando dubitatur an hic casus contineatur sub lege inducente irregularitatem, docent Canonistae neminem censendum esse irregularem, ex cap. 18. *de sent. excom. in 6.* ubi ad irregularitatem contrahendam requiritur, ut id in Jure expressum sit. At cum Jus dubium est, tunc irregularitas non est satis expressa in Jure.

Resp. II. In quolibet probabili dubio facti, cum nempe quis dubitat, num posuerit actum cui irregularitas est certo annexa, tenetur se gerere pro irregulari, ex cap. 12. *de Homic.* ubi statuitur dubitantem de homicidio à se perpetrato teneri abstinere ab usu Ordinis, *cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem.* Quae ratio universalis est, & aequè valet pro dubio facti in qualibet materia. Ita Abbas, Vasquez, Azor, Valent. Reginald. &c. Et verò alio-

alioqui se exponeret periculo faciendi actum prohibitum.

Hinc qui fecit aliquid illicitum, ex quo dubitat, an mors alterius secuta sit, censendus est irregularis; nam est dubium facti.

Q. 7. *Quinam dispensare possunt in Irregularitate?*

Resp. Episcopus potest cum suis subditis dispensare in omni Irregularitate, & Suspensione proveniente ex delicto occulto, nec ad forum contentiosum deducto, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, Trident. sess. 24. c. 6. Item cum illegitimo ad Ordines Minores & Beneficium simplex, non requirens Majorem Ordinem, cap. 1. *de Fil. Presb. in 6.* & in Bigamia similitudinaria, cap. 4. *de Cleric. conjug.*

In aliis omnibus solus Papa dispensare potest, vel is qui ab eo privilegium accepit.

Nostre Societatis Præposito Generali, & aliis Superioribus respectivè concessum est à Paulo III. privilegium dispensandi cum nostris in quavis irregularitate, præterquam homicidii voluntarii, & mutilationis membrorum, & Bigamiæ.

Porro hoc ipso quòd conceditur facultas absolvendi à Censuris reservatis, non censetur etiam concedi pro Irregularitate, cum irregularitas non sit censura, & difficilior sit irregularita-

ritatum, quàm censurarum relaxatio. Et secundùm Romanæ Curix stylum nunquam censetur concessa facultas dispensandi in irregularitate, nisi fiat illius expressa mentio: *S. Carolus. in Instruct.*

Not. Communis sententia docet, quemlibet Sacerdotem approbatum; seclusâ prohibitione posse absolvere à peccatis irregularitatem annexam habentibus, si illa non sint reservata: nam Irregularitas adjuncta non impedit effectum absolutionis, cum non pugnet cum statu gratiæ; neque arcet à perceptione Sacramentorum, excepto Ordine; cum sit mera inhabilitas, solùm impediens Ordinum susceptionem aut eorum exercitium. Unde potest quis absolvi à peccatis, remanente irregularitate eis annexa: & reipsa in Jubilæis hæc non relaxatur iis qui, virtute illorum, à peccatis, & censuris absolvuntur.

FINIS.

INDEX